

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ ÖZ YETERLİĞİ
(İĞDIR İLİ ÖRNEĞİ)**

Celal TAŞDEMİR

Yüksek Lisans Tezi

İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Bahri GÜR

2020

Her Hakkı Saklıdır

T.C.
IĞDIR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ ÖZ
YETERLİĞİ
(IĞDIR İLİ ÖRNEĞİ)

Celal TAŞDEMİR

İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI

IĞDIR

2020

Her Hakkı Saklıdır

Dr. Öğr. Üyesi Bahri GÜR danışmanlığında Celal TAŞDEMİR tarafından hazırlanan bu çalışma 18/12/2020 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Ömer GÜNDOĞDU

İmza:

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Bahri GÜR

İmza:

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Ruhi YEŞİLDAL

İmza:

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun ..... / ..... /2020 tarih ve 2020/ .....
sayılı kararı ile onaylanmıştır.

(imza)

.....

Prof. Dr. Murat Ali KARAVELİOĞLU

Enstitü Müdürü

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

Celal TAŞDEMİR

ÖZET

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ ÖZ YETERLİĞİ (IĞDIR İLİ ÖRNEĞİ)

TAŞDEMİR, Celal

Yüksek Lisans Tezi

İş Sağlığı ve Güvenliği Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Bahri GÜR

Aralık 2020, 55 sayfa

Bu çalışmanın amacı; Iğdır ilinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği öz yeterlik algılarını tespit etmektir. Bu araştırmanın seçilmesinde, 2020 yılına kadar Iğdır ilinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin İş sağlığı ve Güvenliği öz yeterlik algılarına yönelik akademik bir çalışmaya rastlanmaması önemli bir etken olmuştur. Ölçek geliştirme çalışmaları araştırılarak araştırma için anket formu oluşturulmuştur. Uzman görüşü, yazım ve imla kontrollerinden sonra geliştirilen taslak anket ilk önce 110 sınıf öğretmenine uygulanmış daha sonra faktör analizine geçilmiştir. Güvenirlik hesaplama aşaması da tamamlandıktan sonra anketin son hali ortaya çıkmıştır. Araştırmanın evrenini Iğdır ilinde görev yapan 708 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında örneklemeye gidilmemiş, gönüllülük esasına göre araştırmacı tarafından bütün evrene ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan 366 sınıf öğretmeni araştırmanın nihai örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri; sınıf öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilgi düzeyleri, hizmet süreleri, çalışma durumları ve daha önce almış oldukları İSG eğitimi oluşturmaktadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni ise; sınıf öğretmenlerinin İş sağlığı ve Güvenliği öz yeterlik algısına ilişkin ifadeleri oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler istatistiksel olarak analiz edilerek yorumlanmıştır. Bunun için SPSS (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi) for Windows 21.0 programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde gibi betimsel istatistiklerden yararlanıldı. Fark analizlerinde iki bağımsız değişken için bağımsız örneklem t-Testi, bağımsız değişkenin ikiden fazla düzeyi olduğunda Varyans analizi kullanıldı. Araştırma sonucunda; Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilgi düzeyinin yüksek olduğu, öz yeterlik algılarının hizmet süresine ve çalışma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği ve daha önce iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almaları durumuna göre anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: güvenlik kültürü, iş güvenliği, iş sağlığı, okul, ölçek

ABSTRACT

APPLICATION OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY IN THE PRIMARY SCHOOLS AND DETERMINATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHER' KNOWLEDGE ON THIS ISSUE: EXAMPLE OF İGDİR PROVINCE

TAŞDEMİR, Celal

Master Thesis

Occupational Health and Safety Department

Supervisor: Assistant Prof. Bahri GÜR

November 2020, 55 pages

The purpose of this study is to determine the occupational health and safety self-efficacy perceptions of primary teachers working in İğdır province. An important factor in the selection of this study was the absence of an academic study on occupational health and safety self-efficacy perceptions of primary teachers working in İğdır province until 2020. A questionnaire form was created for the research by researching the scale development studies. The draft questionnaire, which was developed after expert opinion, spelling rules checks, was first applied to 110 classroom teachers and then factor analysis was performed. After completing the reliability calculation phase, the final version of the questionnaire was revealed. The universe of the research consists of 708 primary teachers working in İğdır province. Within the scope of the research, no sampling was made, and the researcher tried to reach the whole universe voluntarily. The 366 primary teachers who voluntarily participated in the study constitute the final sampling of the research. Occupational Health and Safety knowledge levels of primary teachers, service durations, working conditions, and previous OHS training are the independent variables of the research. The expressions of primary teachers regarding the perception of Occupational Health and Safety self-efficacy constitute the dependent variable of the study. The data obtained from the research were analyzed and interpreted statistically. SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 program was used for this. Descriptive statistics such as frequency, arithmetic mean, standard deviation, and percentage were used to analyze the data. In the difference analysis, a t-test for two independent variables and analysis of variance for more than two independent variables were used. As a result of the research; It was concluded that the Occupational Health and Safety knowledge level of the primary teachers was high, their self-efficacy perceptions differ significantly according to the length of service and working status, and there was no significant difference between their previous occupational health and safety training.

Key Words: occupational health, safety, safety culture, scale, school

TEŞEKKÜR

Bu tezi; tez konusunun belirlenmesinde ve tez çalışmamın her aşamasında yardımı, hoşgörüsü, tecrübesi ve desteği ile her daim yanımda olan ancak tez taslağının anabilim dalı başkanlığına sunulduğu aşamada 16 Kasım 2020 tarihinde Covid-19 nedeniyle hayatını kaybeden eski danışman hocam Sayın Doç. Dr. Ali KUYAKSİL'e ithaf ediyorum.

Sürecin başından beri ve devamında beni yalnız bırakmayan ve tez çalışmamı başarılı bir şekilde tamamlamamı sağlayan danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Bahri GÜR'e teşekkür ederim.

Anketin analizinde ve değerlendirmesinde benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Turgay DEMİREL'e, anketin uygulanmasında katkı sağlayan okul yöneticilerimize ve sınıf öğretmenlerimize teşekkür ederim.

Vermiş olduğu destekle ve göstermiş olduğu anlayışla her an yanımda olan sevgili eşim Özlem'e ve hayatımı anlamlı kılan kızlarım Defne Nur'a ve Cemre Nur'a teşekkür ederim.

Celal TAŞDEMİR

Aralık, 2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
SİMGELER.....	vi
KISALTMALAR.....	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problem Cümlesi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	1
1.3. Araştırmanın Etik Yönü	1
1.4. Araştırmanın Önemi	2
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.6. Araştırmanın Varsayımları	6
2. KAYNAK ÖZETLERİ	7
3. MATERYAL VE METOT	14
3.1. Araştırmanın Modeli	14
3.2. Araştırma Alt Problemleri	15
3.3. Araştırmanın Evreni	15
3.4. Araştırmanın Örneklemi.....	16
3.4.1. Örneklemın Büyüklüğü	17
3.5. Araştırmanın Etik Yönü	18
3.6. Veri Toplama Aracı.....	18

3.6.1. Veri Toplama Aracının Geçerlik ve Güvenirliklerinin Sağlanması.....	19
3.7. Verilerin İstatistiksel Analizi.....	22
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	23
4.1. Katılımcıların Özellikleri.....	23
4.2. Araştırma Sorularının Analizine Yönelik Bulgular	25
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	34
5.1. Sonuç	34
5.2. Öneriler.....	35
KAYNAKLAR.....	36
EKLER.....	44
EK-1 Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Ölçeği	44
EK-2 Iğdır Valiliği Anket İzin Oluru.....	46
EK-3 Iğdır İl Milli Eğitim Müdürlüğü Anket Uygulama İzin Yazısı.....	47
EK-4 Verilerin Normal Dağılıma Uygunluğu.....	48
ÖZGEÇMİŞ.....	Error! Bookmark not defined.

SİMGELER

%	Yüzde
$\bar{X}$	Ortalama
n	Örneklemin büyüklüğü
N	Evrenin büyüklüğü
t	Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer
p	İncelenen olayın gerçekleşme olasılığı (görüş sıklığı)
q	İncelenen olayın gerçekleşmeme olasılığı (görülmeşiş sıklığı)
d	Örneklem hatası
F	Frekans
SS	Standart sapma
>	Büyüktür
<	Küçüktür
η^2	Etki büyüklüğü

KISALTMALAR

ANOVA	Tek Yönlü Varyans Analizi
ÇASGEM	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi
ÇSGB	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
İSGB	İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi
İSGK	İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
İSGÜM	İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
KBRN	Kimyasal, Biyolojik, Radyasyon ve Nükleer Tehlikeli Maddeler
KKD	Kişisel Koruyucu Donanım
KMO	Kaiser Meyer-Olkin Ölçeği
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MEBBİS	Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri
MTEGM	Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SPSS	Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	Dünya Sağlık Örgütü

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1.1. 2018/2019 Eğitim Öğretim Yılı Örgün Eğitim İstatistikleri	3
Tablo 3.1. Araştırma Sorusu Çapraz Tablosu.....	15
Tablo 3.2. Iğdır İlindeki İlkokul Sayısı	16
Tablo 3.3. Iğdır İlinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Dağılımı	17
Tablo 3.4. Ölçeğe Verilen Cevapların Puan Aralıkları ve Yorumlaması.....	19
Tablo 3.5. Döndürme Sonucunda Elde Edilen Faktör Yükleri.....	20
Tablo 3.6. Faktörlere Ait Güvenirlik Katsayıları.....	21
Tablo 3.7. Verilerin Normal Dağılıma Uygunluğu	22
Tablo 4.1. Araştırmaya Katılanların Bazı Demografik Özellikleri.....	23
Tablo 4.2. Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Ölçek Unsurlarının Anlamları, Ortalamaları, Yüzde Değerleri ve Standart Sapmaları.....	25
Tablo 4.3. Faktörlerin İstatistiksel Değerleri	28
Tablo 4.4. Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Algılarının Hizmet Süresine Göre ANOVA Sonuçları.....	29
Tablo 4.5. Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Algılarının Çalışma Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	29
Tablo 4.6. Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Algıları İle Daha Önce İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Almaları Arasındaki İlişkiye Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları	30

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem cümlesi, amacı, önemi, sınırlılıkları ve varsayımları hakkında bilgi verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problem Cümlesi

2020 yılına kadar Iğdır ilinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Öz Yeterlik Algılarının tespit edilmesine yönelik akademik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Oysa gelecek neslimizin bu konuda bilgilenmesi ve bilinçlenmesi açısından sınıf öğretmenlerinin konumu çok önemlidir. Be nedenden dolayı problem cümlemiz "Iğdır ilinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Algılarının tespit edilmesi" olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Iğdır ilinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algılarını tespit etmek ve eksik oldukları konular hakkında önerilerde bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- ✓ Sınıf öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilgisi ne düzeydedir?
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği öz yeterlik algıları hizmet süresine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği öz yeterlik algıları çalışma durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- ✓ Sınıf öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği öz yeterlik algıları ile daha önce iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almalarına göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma yapılmadan önce Iğdır Valiliği (Ek-2) ve Iğdır İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli onaylar alınmıştır (Ek-3).

1.4. Araştırmanın Önemi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2019 verilerine göre Türkiye nüfusu 83.154.997'dir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) 2018-2019 verilerine göre bu nüfusun 19.228.326'sını öğretmenler ve öğrenciler oluşturmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının % 23'ünü oluşturmaktadır. Nüfus yoğunluğunun bu kadar fazla olduğu eğitim sektöründe okul paydaşlarının sağlıklı ve güvenli bir şekilde eğitim öğretimlerini sürdürebilmeleri için İSG konusuna önem verilmesi önem arz etmektedir. Alanyazın incelendiğinde İSG kavramlarıyla ilgili daha çok inşaat, maden ve sağlık alanlarında çalışmalar yapıldığı, eğitim kurumlarına yönelik ise yapılan çalışmaların yok denecek kadar az olduğu görölmektedir. Bu çalışma ile eğitim kurumlarının başta ilköğretim bölümünde görev yapan öğretmenler olmak üzere diğer birimlerde de görev yapan öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin öz yeterlikleri hakkında hem alanyazına katkı sağlaması hem de bundan sonraki araştırmacılara yol göstermesi bakımından önemlidir.

Okullar, düzenli bir eğitim öğretim kurumu olmasına rağmen bazen istemediğimiz durumlarla karşılaşabiliyoruz. Öğrenciler gerek ders saatlerinde gerekse ders saatleri dışında bazı tehlikeli durumlara maruz kalabilmektedirler (Bayındır, 2015). Yaşanan kazaların %98'i insanların dikkatsizliğinden, tedbirsizliğinden, kullanılan araç gereçlerin kullanımına ilişkin bilgisizliğinden ve kurallara uyulmamasından kaynaklanmaktadır. Bu durumunda en büyük sebebinin eğitimsizlik olduğu bilinmektedir (Kılıkış ve Demir, 2012; Ceylan, 2000). İşyerinde güvenlik önlemleri, çalışma stilleri ve üretim yöntemleri; işçilerin sağlık ve güvenlik açısından koruma düzeyini artırabilmeli ve işyerinin idari yapısının herhangi bir seviyesinde uygulanabilmelidir (Gür, 2020). Eğitim sistemimizde okul-aile-çevre arasında yeteri kadar işbirliği ve koordinasyon sağlandığı söylenemez. Bunun sonucunda; akademik başarının düşmesi, öğrencilerin zararlı alışkanlıkları daha küçük yaşlarda edinmeye başlaması, okullardaki bazı problemler olarak karşımıza çıkmaktadır (Kuyaksil, 2010).

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı 2018/2019 Eğitim Öğretim Yılı Örgün Eğitim İstatistikleri Tablo 1.1.'de gösterildiği gibidir.

Tablo: 1.1. 2018/2019 Eğitim Öğretim Yılı Örgün Eğitim İstatistikleri

Okul Türü	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı	Toplam
Okul Öncesi	93.302	1.564.813	1.658.115
İlkokul	300.732	5.267.378	5.568.110
Ortaokul	354.198	5.627.075	5.981.273
Ortaöğretim	371.234	5.649.594	6.020.828
Toplam	1.119.466	18.108.860	19.228.326

Kaynak:http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2018_2019.pdf

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 3. maddesine göre Mecburi ilköğretim çağı, 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsamaktadır. Bunun 6-10 yaş grubunu ilkokullar oluşturmaktadır. Bu çocukların sağlıklı olarak eğitimlerini sürdürebilmeleri için güvenli ortamlara ihtiyaçları vardır.

Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri (MEBBİS) platformunda İş Yeri Sağlık ve Güvenlik Modülü mevcuttur. Bu modülde duyurular, kurum işlemleri, kurum risk değerlendirme işlemleri, kurum acil durum işlemleri ve kurum periyodik kontrol işlemleri yer almaktadır. Kurum işlemlerinde kurumla ilgili genel bilgiler bulunmaktadır. Kurum risk değerlendirme işlemlerinde değerlendirme ekibi, kurum risk değerlendirme ve ödenek girişi yapılmaktadır. Acil durum işlemlerinde ekip bilgi girişi, acil durumlar, tatbikat raporları ve tahliye planları bulunmaktadır. Son olarak kurum periyodik kontrol işlemlerinde ise tesisat, jeneratör, kalorifer, topraklama, yangın sistemleri ve paratoner kontrolleri yapılmaktadır. Bu modüldeki verilerin kontrolünden ve güncellemesinden okul yönetimi sorumludur.

30.06.2012 tarihli resmi gazetede yayımlanan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun amacı; işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi için işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir. 6331 sayılı İSG kanunu esas alınarak MEB çalışanlara yönelik "Çalışanların Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi" adıyla 12 saatlik hizmet içi eğitim uygulanmaktadır. Bu eğitimlerin MEB bünyesinde çalışan İSG uzmanlığı belgesine sahip öğretmenler tarafından verilmesi planlanmıştır (Uygur ve Tanrıseven, 2017).

Okullardaki İSG konusuna yeterince ilgi gösterilmediği için, bu durum ülkemizdeki akademik çalışmalara da yansımıştır. Yapılan literatür taramalarında, 6331 sayılı İSG Kanununun ile ilgili diğer kurumlarda yeterince çalışma yapılmasına rağmen eğitim kurumlarına yönelik çalışmaların yapılmaması düşündürücüdür (Bülbül, 2016).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) iş sağlığı ve güvenliği kavramını, "tüm çalışanların bedensel, ruhsal, toplumsal sağlık ve refahlarının en üst düzeye yükseltilmesi ve bu durumun korunması, iş yeri koşullarının, çevrenin ve üretilen malların getirdiği sağlığa aykırı sonuçların ortadan kaldırılması, çalışanları yaralanmalara ve kazalara maruz bırakacak risk faktörlerinin ortadan kaldırılması, yine çalışanların bedensel ve ruhsal özelliklerine uygun işlere yerleştirilmesi ve sonuç olarak çalışanların bedensel ve ruhsal gereksinimlerine uygun bir iş ortamı oluşturulması" şeklinde tanımlamaktadır (MEB, 2017).

Bir iş yeri ya da kurumda İSG'ye ilişkin yönetim sistemi oluşturmak için hem işverenin hem de çalışanların sorumlulukları bulunmaktadır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda çalışan kavramı kullanılarak işçi memur ayırımı kaldırılmıştır (ÇASGEM, 2017). Bu kanun kapsamında düzenlenen tüm yükümlülükler, aynı zamanda çalışanların haklarıdır (Baycık, 2013).

Risk değerlendirmesine dayalı önleyici (proaktif) yaklaşım çerçevesinde mevzuatta öngörülen kuralların yerine getirilmesi açısından ISO 45001 İş Sağlığı ve Güvenliği yönetim sistemi standardının uygulanması kuruluşlara büyük kolaylıklar sağlamaktadır. ISO 45001'in odak noktasında da risk değerlendirmesi ve yönetimi kavramı yer almakta, alınacak tüm önleyici tedbirler öncelikle yapılacak bir risk

değerlendirmesinden elde edilen sonuçlar doğrultusunda planlanmaktadır. ISO 45001 İSG yönetim sistemi kuruluşlara; tehlikelere karşı hazırlıklı olma, çalışanları koruma, iş gücü ve iş günü kayıplarını ve bu nedenle ortaya çıkan oldukça yüksek maliyetleri en aza indirme, çalışanların ve müşteri memnuniyetinde artış, üretim maliyetlerinde azalma, yangın, patlama, makine arızaları ve devre dışı kalmalar gibi acil durumlara karşı hazırlıklı olma, resmi makamlar önünde yasal ceza riskini azaltma, diğer kalite sistemleriyle uyum, verim ve üretim artışı gibi konularda faydalar sağlar (Yılmaz, 2020).

İSG kavramının çalışanların, iş yerlerinin ve üretimin korunması amaçları etrafında şekillendiğini söylemek mümkündür (Akıllı ve Aydoğdu, 2013; Yiğit, 2011). İSG çalışanların iş kazalarına ve meslek hastalıklarına yakalanmalarını önlemek, bu doğrultuda çalışanları işle ilgili risklerden koruyarak, sağlıklı ve güvenli bir iş ortamı oluşturmak için alınması gereken önlemler ve yerine getirilmesi gereken sistemli çalışmalar olarak tanımlanmıştır (Tozkoparan ve Taşoğlu, 2011). Bir diğer tanıma göre İSG, ruhsal, fiziksel, maddi ve manevi her türlü tehlikenin uzaklaştırılması ve bu tehlikelerin kontrol altına alınmasıyla bireylerin ve toplumun güvenliğinin sağlanmasıdır (Maurice *et al.*, 2001). İş sağlığı ve güvenliği etkinliklerinin kurum ve kuruluşların genel hedefleri ile uyumlu olarak sistematik bir şekilde ele alınıp sürekli iyileştirme yaklaşımı çerçevesinde analiz edilmesi iyi bir iş güvenliği sağlanabilmesi için zorunludur (Robson *et al.*, 2006).

24 Haziran 1973 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesinde öğretmenlik mesleği, "devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği" şeklinde tanımlanmaktadır. Sınıf Öğretmeni ilkokul 1-4. sınıf öğrencilerinin eğitimlerini ve öğretimlerini yürüten kişilerdir. Nitelikli bir eğitim ve öğretim kuşkusuz donanımlı öğretmenlerin ellerinde amacına ulaşacaktır. Dolayısıyla öğretmen, eğitim ve öğretimin öznesidir (Cüceloğlu ve Erdoğan, 2016). Bir okulu başarılı veya başarısız yapan, öğrencilerin kişisel becerilerini geliştirmelerini, kendilerine, ulusa ve insanlığa faydalı bilgi, beceri ve değerlerle yetişmelerini sağlayan en önemli güç öğretmendir (Özcan,

2011). Öğretmenler eğitim sürecinde işleriyle ilgili kararlar alabilmeli, güvenilir bir ortamda yenilikçi fikirleri dile getirip uygulayabilmelidir. Okullar geleceği inşa etmeli, hem ona yön vermeli hem de bireyleri buna hazırlamalıdır (Yılmaz ve ark., 2016).

Çocuklar okul servislerinde, okul bahçesinde, sınıflarda, koridorlarda, laboratuvarlarda, oyun ve spor alanlarında, lavabolarda ve okul çıkışlarında kaza ve yaralanma ile sonuçlanabilecek çok sayıda tehlike ile karşı karşıyadırlar (Latif ve ark., 2002).

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- ✓ Araştırma Iğdır ilindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.
- ✓ 2019-2020 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Varsayımları

Sınıf öğretmenlerinin araştırma sorularına vermiş oldukları yanıtların onların gerçek görüşlerini ve düşüncelerini yansıttığı varsayılmaktadır. Araştırmadaki örneklem evreni yansıtmaktadır. Örneklem sayısı tespiti için evren büyüklüğü Tablo 3.3'te yer alan 708 sayısı esas alınarak ve formül 1.1'e göre minimum yeter sayısı hesaplanmıştır.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği çalışmasında, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda okullardan ve okul paydaşlarının sorumluluklarından bahsetmektedir. Okullarda yapılan İSG alışmaları ve okul yönetiminin sorumlulukları incelenmiştir. Okulda bulunan tehlikeli durumların tespit edilmesi, risk oluşmadan önlem alınması ve okul ortamında olabilecek tehlikelerin olmaması için risk değerlendirme yapılmasının zorunlu olduğu anlatılmıştır. Acil durumlarda nasıl davranılması gerektiği ile ilgili eğitimler verilmesinin önemi vurgulanmıştır. Okul paydaşlarına afetlerle ilgili tatbikat yaptırılmasının ve böyle durumlarda davranışlarının nasıl olması gerektiğinin önemi vurgulanmıştır. Okulların depreme karşı dayanıklı olması gerektiğinden söz edilmektedir. Afet durumlarında öğrencilerin kontrollü bir şekilde hareket etmeleri gerektiği vurgulanmıştır (Tokpınar, 2019).

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda çalışanlara yönelik 29 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Bu sorularla alışanların İSG bilgi düzeyleri, kurumun İSG kültürü ve İSG çalışmalarının kurum ve çalışma ortamıyla nasıl ilişkilendirdikleri analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda çalışanların kurumlarında alınan İSG tedbirlerinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Kurumları tarafından İSG konusunda yeteri kadar bilgilendirme yapılmadığını belirtmişlerdir. Çoğu alışan kurumlarındaki İSG uyarı levhalarını yeterli görmemektedir. Katılımcıların oğunluğu İSG kültürünün kurumlarında bulunmadığını görüşünün bildirmişlerdir. İşe ilk girişte periyodik sağlık kontrollerinin yapılmadığı, okulda veya kurumda yeterli kadar İSG uzmanı veya iş yeri hekimi bulunmadığı, İSG hizmetlerine yönelik yeterli miktarda denek ayrılmadığı tespitleri yapılmıştır (Bazoğlu, 2019).

Okullarda İSG uygulamaları ve öğretmenlerin bu konudaki bilgilerinin tespiti amacıyla İstanbul ili Büyükçekmece, Beylikdüzü ve Esenyurt ilçelerindeki 8 okulda çalışan 150 öğretmene 26 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin çoğunluğunun risk değerlendirme kavramını bilmediği, bazı okullarda ise risk değerlendirme yapılmadığı gözlemlenmiştir. MEB'e bağlı devlet okullarında İSG mevzuatının başlamamış olması, okulların çoğunun risk değerlendirme yapmaması ve

öğretmenlerin temel İSG eğitimini almaması İSG eksikliğinden kaynaklı kazalara neden olduğu sonucuna varılmıştır (Gümüş, 2016).

Yapılan bu araştırmada öğretmenlerin okul İSG' ye ilişkin görüşleri incelenmiştir. 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde bulunan ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan 316 yönetici ve öğretmene 43 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Öğretmenlere İSG eğitimleri verilmesinin önemi vurgulanmıştır (Çekinmez, 2018).

Bu çalışma Bingöl İl Milli Eğitime bağlı okullarda görev yapan 150 öğretmene 10 sorudan oluşan ölçek uygulanarak öğretmenlerin yaşamış oldukları sorular, İSG alanındaki eksiklikler ve çalışma ortamlarındaki memnuniyetleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin dinlenme süreleri, çalışma yükü, boyun, sırt ve bel ağrıları hususlarında olumsuz düşündükleri ancak işyeri ortamının ergonomik şartları konusunda memnun oldukları sonucuna varılmıştır. Okullarda İSG mevzuatlarına uyulduğu tespit edilmiştir (Aslan, 2019).

İstanbul ili, Şile ilçesinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan 125 öğretmene 30 sorudan oluşan ölçek uygulanarak öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliğine bakış açıları ve yeterlikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda yetersiz olukları sonucuna varılmıştır (Beşir, 2018).

Trabzon ilinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri'nde görev yapan 243 öğretmene 39 sorudan oluşan anket uygulanarak öğretmenlerin İSG algı düzeyleri ve verilen Temel İş Sağlığı ve Güvenliği eğitiminin etkinliği araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği algı düzeyinin düşük olduğu, verilen temel İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimi ile algı düzeylerinin arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır (Babaoğlu, 2020).

Kars ilinde 206 meslek lisesi öğretmenine 20 sorudan oluşan tutum ve yeterlik ölçeği uygulanarak Branş ve Teknik Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Düzeyleri araştırılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin İSG konusunda duyarlı oldukları, Milli Eğitim Teşkilatı'nın eğitim öğretim sürecinde İSG'

ye yeteri kadar yer verilmediği sonucuna varılmıştır (Şanlıbayrak, 2018).

Konya iline bağlı bir ilçede bulunan ilköğretim okullarında görev yapan 91 öğretmene 25 sorudan oluşan ölçek uygulanarak öğretmenlerin ilk yardım bilgi düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin yaşı ile ilk yardım bilgisi arasında negatif yönde bir ilişki bulunduğun, öğretmenlerin %69,2'sinin herhangi bir ilk yardım eğitimine katılmadığı, ilk yardım eğitimi alan öğretmenlerin bilgi düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenlere belirli aralıklarla ilk yardım eğitimi verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır (Özpuat ve Bilgen Sivri, 2013).

İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatının Okullar Açısından İncelenmesi çalışmasında, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nın okullara getirdiği yasal sorumluluklar ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın politika belgelerinde, denetim çalışmalarında ve okullarla ilgili mevzuatı üzerine etkisi incelenmiştir. Elde edilen veriler, iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarının MEB tarafından zamanında ve tam olarak yapılmadığını; yasanın kendisinden kaynaklanan bazı nedenlerden dolayı okullarda iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarında olası belirsizlikler ve eksiklikler yaşanabileceğini ve 6331 Sayılı Kanunun MEB politika belgeleri ve mevzuatını yeterince etkilemediğini göstermektedir (Bülbül, 2016).

Mersin ili, Akdeniz ilçesinde bulunan devlet okullarında görev yapan 213 öğretmene 35 maddeden oluşan anket uygulanarak çalışanlara periyodik olarak uygulanan Temel İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimine yönelik öğretmenlerin görüşleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlere verilen Temel İSG eğitimine yönelik olumlu görüş ortaya çıkmıştır. Eğitim süresinin kısa olması ve materyal ve uygulama eksikliği olduğu tespit edilmiştir (Uygur ve Tanrıseven, 2017).

Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği bölümünde okuyan 188 öğrenciye 39 maddeden oluşan ölçek uygulanarak öğretmen adaylarının özel alan yeterlik algılarının çeşitli değişkenlere göre analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının özel alan yeterlik algılarının olduğu ve yeterlik alguları puanları arasında ilişkinin pozitif yönde olduğu ortaya konmuştur (Kahramanoğlu ve Ay, 2013).

2008-2009 eğitim öğretim yılında Burdur ili Merkez, Ağlasun, Kemer, Gölhisar ile Bucak ilçelerindeki resmi ilköğretim okullarında görev yapan 401 sınıf öğretmenine 15 maddelik sınıf yönetimi beceri ölçeği uygulanarak sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançları araştırılmıştır. Çalışma sonucunda sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik algılarının cinsiyete ve okulların bulunduğu yerleşim merkezine göre farklılık gösterdiği, hizmet süresine göre ise farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (Korkut ve Babaoğlu, 2009).

İstanbul ili Kartal ilçesinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde görev yapan 106 öğretmene 25 sorudan oluşan anket uygulanarak öğretmenlerin İSG farkındalıklarının artması ve bunu öğrencilerine aktarmaları amaçlanmıştır. Öğretmenlerin %14,2'sinin İSG hakkında herhangi bir bilgisinin olmadığı, %36,8'inin 6331 sayılı İSG kanunu hakkında bilgi sahibi olduğu, %71,7'sinin derslerinde İSG hakkında öğrencileriyle bilgi paylaşımı yaptığı sonuçları ortaya çıkmıştır (Kara, 2015).

Amasya ilindeki Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim gören 263 son sınıf öğrencilerine, 64 Teknik öğretmene ve son sınıf öğrencilerinin beceri eğitimi aldığı 24 işletmeye 51 soruluk anket uygulanarak öğretmenler ile öğrencilerin İSG konusundaki yeterlikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin, öğrencilerin ve işletmelerin İSG konusunda yeterli oldukları sonucu ortaya çıkmıştır (Yurtçu, 2015).

Kütahya il ve ilçelerinde görev yapan Mesleki ve Teknik Eğitim kurumlarında 168 okul yöneticisine 26 maddelik ölçme aracı kullanılarak okul yöneticilerinin İSG uygulamalarına ilişkin görüşleri tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda okullarda oluşturulan İSG kurullarının işlevsel olmadığı, Milli Eğitim Müdürlüklerindeki İSG uzman sayısının etersiz olduğu, mesleki eğitim kurumlarının İSG açısından diğer eğitim kurumlarında daha fazla risk taşıdığı, kurumlarda İSG'ye yeterli bütçe ayrılması gerektiği, İSG ile ilgili levhaların yeterli olduğu, eğitim kurumu yöneticilerinin İSG konusunda kısmen yeterli olduğu, kanuni haklarını kısmen bildiği, İSG mevzuatından kısmen haberdar oldukları tespit edilmiştir. Mesleki ve Teknik Eğitim kurumunda çalışan idarecilerin İSG uygulamalarına yönelik düşünceleri cinsiyet, idari görev, branş ve öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermediği, mesleki kıdem

ve çalışılan yıla göre anlamlı pozitif yönlü ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır (Kilitci, 2018).

Mersin ili Akdeniz, Toroslar, Yenişehir, Tarsus ve Erdemli ilçelerinde bulunan Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde öğrenim gören 400 öğrenciye 19 sorudan oluşan anket uygulanarak öğrencilerin İSG bilgi düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin Türkiye'deki iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarından haberdar oldukları, İSG' ye bağlı yaşanabilecek olası kazalarla ilgili yapılması gerekenleri ve kanuni haklarını bilmedikleri tespit edilmiştir (Karaoğlu, 2018).

Kocaeli ili Gebze ilçesinde bulunan 127 okul yöneticisine 30 sorudan oluşan ölçek uygulanarak eğitim kurumlarındaki yöneticilerin İSG uygulamalarına yönelik görüşleri değerlendirilmiştir. Yöneticilikteki kıdem süresi arttıkça iş sağlığı ve uygulamalarına yönelik puanların arttığı, okul yöneticilerinin İSG algı düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür (Doğdu, 2019).

Çankırı ve Kastamonu il merkezleri ve ilçelerinde ilkökul, ortaokul ve lise düzeyindeki eğitim kurumlarında görev yapan 178 okul yöneticisine 74 maddeden oluşan anket uygulanarak okul yöneticilerinin İSG ile ilgili yaptıkları çalışmalar ve bu çalışmalarla ilgili yaşadıkları sorunlar ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda okulların çoğunda yangın algılama ve uyarı sistemlerinin bulunmadığı, merdivenlerde ve pencerelerde düşmelere karşı önlemler alınmadığı, prizlerde koruma kilitlerinin olmadığı ve araç gereçlerin periyodik kontrollerinin yapılmadığı tespit edilmiştir (Sevdalı, 2019).

İstanbul ili Zeytinburnu ilçesinde bulunan ortaokullarda görev yapan 101 öğretmene 90 sorudan oluşan anket uygulanarak okullardaki güvenlik sorunları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre okul ortak kullanım alanlarını daha güvenli buldukları, yaşa ve görev yıllarına göre öğretmenlerin okullarda iş sağlığı ve güvenliği konusunda görüşlerinin değişmediği görülmüştür (Balcı, 2016).

Elazığ, Mardin ve Yozgat il merkezlerindeki ortaöğretim kurumlarında görev yapan 963 yöneticiye, öğretmene, öğrenciye ve veliye 23 maddeden oluşan ölçek

uygulanarak okulların güvenlik düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda kantinlerde satılan ürünlerin güvenilir olmadığı, acil durumlara karşı gerekli hazırlıkların yetersiz olduğu, tütün alkol vb. yasaklı maddelerin okul çevresinde yoğun bir şekilde satıldığı sonucuna varılmıştır (Turhan ve Turan, 2012).

Olası bir afet veya acil durumda okul paydaşlarının etkilenmemesi için her okulun mutlaka güncel bir afet ve acil durum planının olması gerekmektedir. Türkiye’de maalesef bu konuya gereken önem verilmemiş, okulların afet ve acil durum planları hazırlamalarıyla ilgili yeterince araştırma ve çalışma yapılmamıştır. Bu çalışma ile okul afet ve acil durum yönetimi planlarının önemine dikkat çekilerek, planların hazırlanması hususunda yol gösterici olmak ve okullarda etkin bir şekilde uygulanmasına katkı sağlamayı amaçlamıştır (Özmen ve ark., 2015).

İstanbul ili Arnavutköy, Sultangazi, Başakşehir, Ümraniye ve Ataşehir ilçelerinde bulunan 27 devlet lisesinde görev yapan 382 öğretmene 74 sorudan oluşan anket uygulanarak ortaöğretim kurumlarındaki İSG kültürü ile öğretmenlerin okula yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin okula yönelik tutumları ile güvenlik kültürü arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (Türüdü, 2019).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi'nin (ÇASGEM) (2017) Farklı sektörlerde çalışanların İSG algı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla 2018 yöneticiye, işçiye, iş güvenliği uzmanına ve teknikere anket uygulanmıştır. Çalışanların %84,7'sinin iş kazası geçirdiği ortaya çıkmıştır. Çalışanlara göre iş kazasına neden olan şeylerde birinci sırada %61,7 ile “İşçinin güvenli olmayan davranışı”, ikinci sırada %23,9 ile “İşçinin güvenli olmayan davranışı ve iş güvenliği olmayan çalışma ortamı”, son sırada ise %14,4 ile “İş güvenliği olmayan çalışma ortamı” yer almaktadır. Cinsiyet değişkeni ve eğitim değişkeni ile kadercilik boyutu değişkeni arasında istatistiksel fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadın çalışanların erkek çalışanlara göre, eğitim seviyesi yüksek olan çalışanların, eğitim seviyesi düşük olan çalışanlara göre daha kaderci olduğu belirlenmiştir.

599 ilkökul, ortaokul ve ortaöğretim öğrencisine 42 sorudan oluşan anket uygulanarak öğrenciler arasındaki riski önleme algısı ve İSG'ye yönelik tutumları ortaya

konmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin riski önleme algılarının düşük olduğu, tatbikatların, örnek vakaların incelenmesinin öğrencilerin İSG bilgi düzeyini arttıracacağı sonucuna varılmıştır. Acil durumlarda öğrencilerin hayati müdahaleyi yapabilecekleri donanımına sahip olmadıkları, İSG konularına müfredatta yer verilmediği, ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin İSG farkındalıklarının yüksek olduğu ancak ortaöğretimde İSG farkındalığının düşük olduğu görülmüştür (Turekova and Bagalova, 2018).

242 ortaokul ve lise öğretmenine 41 maddeden oluşan anket uygulanarak öğretmenlerin İSG algı düzeyleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda kadın öğretmenlerin İSG algı düzeylerinin erkek öğretmenlerden anlamlı düzeyde düşük olduğu, Meslek ve Teknik öğretmenlerinin İSG farkındalıkları diğer branş öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu, çalıştığı kurumda daha önce vakalarla karşılaşan öğretmenlerin hiç vakalarla karşılaşmayan öğretmenlere göre acil durum bilgi düzeyi daha yüksek olduğu ve İSG eğitimi okul paydaşlarının sağlığı için önemli ancak gözden kaçan bir unsur olduğu sonucuna varılmıştır (Guerin, *et al.*, 2019).

3. MATERYAL VE METOT

Çalışmamızın materyal ve metot bölümü araştırmanın modeli, araştırmanın alt problemleri, araştırmanın evreni, araştırmanın örnekleme, araştırmanın etik yönü, veri toplama aracı ve verilerin istatistiksel analizi olmak üzere yedi bölümden oluşmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden hem tarama hem de karşılaştırma modelinde tasarlanmıştır. Nicel veri analizi, verilerin toplanması, işlenmesi ve anlamlı sonuçlar çıkarılması sürecidir (Ekiz, 2015). Nicel araştırmalar, verilerin toplanmasını ve analiz edilmesini gerektirmektedir. Bu verilere ulaşmak için gözlem, anket, ölçek gibi soruşturma stratejileri kullanır. Nicel araştırma yöntemleri bilimsel araştırma yapılırken, veri elde etme, bulguları oluşturma, sonuçlar bilimsel temele dayandırmak için kullanılır. Veriler gözlenebilir, sayısal biçimlerde ifade edilebilir, ölçülebilir biçimde ifade edilir (Büyüköztürk ve ark., 2018).

Tarama modeli, bir durumu geçmişte ya da halen var olan şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma türüdür. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Var olan durumu herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme söz konusu değildir (Karasar, 2015). Tarama modelinde, veri taramasının sistematikleşmesi için gerekli ölçüm parametreleri, bağımlı ve bağımsız değişkenler ve son olarak da veri yapılandırıcı ölçekler belirlenir (Owens, 2002). Tarama modelinin tercih edilmesinin sebebi de, bu araştırmanın alan-yazında sınıf öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği öz yeterlikleri ile ilgili öncü çalışmalardan biri olmasıdır. Karşılaştırma yöntemi ise iki veya daha çok değişken arasındaki ilişkiyi ortaya koyan bir araştırma türüdür. Bu modelde ilişkilerin karşılaştırılması yolu ile belli bir sonucun oluşma nedenleri teke indirgenmeye çalışılır (Karasar, 2015). Karşılaştırma yönteminde hiçbir zaman kesin olarak bir değişkenin diğerinin sebebi veya sonucu olduğu yargısına varılamaz. Fakat iki değişken arasında bir sebep sonuç ilişkisinin olabileceğine dair kanıtlar elde edilebilir (Metin, 2014).

3.2. Araştırma Alt Problemleri

Araştırma dört alt problemden oluşmaktadır. Bunlar:

1. Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilgisi ne düzeydedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları hizmet süresine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları çalışma durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
4. Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları ile daha önce iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almaları anlamlı farklılık göstermekte midir?

Tablo 3.1. Araştırma Sorusu Çapraz Tablosu

Araştırma Soruları	Veri Toplama Aracı	Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	Veri Analiz Türü
Araştırma Sorusu 1			Bilgi Düzeyi	Betimsel Analiz
Araştırma Sorusu 2	Sınıf Öğretmenlerinin	İş Sağlığı ve Güvenliği	Hizmet Süresi	Varyans Analizi
Araştırma Sorusu 3	İSG Öz Yeterlik Ölçeği	Öz Yeterlik Algısı	Çalışma Durumu	Varyans Analizi
Araştırma Sorusu 4			İSG Eğitimi	t-Testi

Araştırma soruları, veri toplama aracı, bağımlı değişken, bağımsız değişkenler ve hangi analiz türlerinin yapılacağı Tablo 3.1.'de gösterilmiştir.

3.3. Araştırmanın Evreni

Çalışmanın evrenini; Iğdır ilinde bulunan 133 ilkokulda çalışan sınıf

öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın evrenini; Iğdır ilinde 11.05.2020 ile 29.05.2020 tarihleri aralığında aktif olarak görev yapan toplam 708 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 3.2. Iğdır İlindeki İlkokul Sayısı

Sıra No	Yerleşim Merkezi	Sayı
1	Iğdır Merkez	61
2	Tuzluca İlçesi	32
3	Aralık İlçesi	22
4	Karakoyunlu İlçesi	18
TOPLAM		133

Kaynak: <http://igdir.meb.gov.tr/www/insan-kaynaklari-subesi-1-atama>

Iğdır ili genelinde bulunan ilkokul sayısı Tablo 3.2.'de gösterilmiştir.

3.4. Araştırmanın Örnekleme

Araştırma Iğdır ilinde 11.05.2020 ile 29.05.2020 tarihleri arasında il sınırları içerisinde bulunan toplam 133 ilkokulun tamamında gerçekleştirilmiştir. Herhangi bir örneklem seçimi yapılmadan araştırmanın evreni olan 708 sınıf öğretmenin tamamına ulaşılacak istenmiş ancak 366 sınıf öğretmeni ankete katılmıştır. Ankete katılanlar araştırma evreninin %51,69'unu oluşturmaktadır.

Tablo 3.3. Iğdır İlinde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Dağılımı

Yerleşim Merkezi	Kadro	Sözleşmeli	Ücretli	TOPLAM
Iğdır Merkez	324	56	75	455
Tuzluca İlçesi	35	48	20	103
Aralık İlçesi	31	50	7	88
Karakoyunlu İlçesi	24	29	9	62
TOPLAM	414	183	111	708

Kaynak: <http://igdir.meb.gov.tr/www/insan-kaynaklari-subesi-1-atama>

Öğretmenlerin çalışma durumları ve merkezlere göre dağılımları Tablo 3.3.'te gösterilmiştir.

3.4.1. Örneklem Büyüklüğü

Örneklem sayısı tespiti için evren büyüklüğü olan 708 sayısı esas alınarak ve aşağıdaki formüle göre minimum yeter sayısı hesaplanmıştır (Özdamar, 2003).

$$n = \frac{Nt^2pq}{d^2(N-1) + t^2pq} \quad (1.1)$$

Formülde yer alan simgelerin anlamları:

n: Örneklem büyüklüğü

N: Evrenin büyüklüğü

t: Belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

p: İncelenen olayın gerçekleşme olasılığı (görüş sıklığı)

q: İncelenen olayın gerçekleşmeme olasılığı (görülmeiş sıklığı)

d: Örneklem hatası

$$n = \frac{708 \times (1,96)^2 \times 0,5 \times 0,5}{(0,05)^2 (708 - 1) + (1,96)^2 \times 0,5 \times 0,5}$$

$$n = \frac{679,9632}{2,7279}$$

$$n = 249,26$$

Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde, evren için p tahmini yoksa $p=q=0,5$ alınabilir. İncelenen olayın %95 güven aralığında, $d=0,05$ örnekleme hatası ile teorik t değeri 1,96 ya denk gelmektedir (Büyüköztürk ve ark., 2004).

3.5. Araştırmanın Etik Yönü

Öz yeterlik ölçeği (Ek-1) uygulanmadan önce Iğdır Valiliği (Ek-2) ve Iğdır İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler onayları alınmıştır (Ek-3).

3.6. Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında iki bölümden oluşan bir ölçek hazırlanmıştır. Birinci bölümde kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla 9 soru, ikinci bölümde ise İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Algılarını tespit etmek amacıyla hazırlanan 32 soru bulunmaktadır. Anket formu ile sınıf öğretmenlerinin demografik özellikleri ve iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algı düzeyleri beşli likert ölçeği ile ölçülmüştür.

Tablo 3.4. Ölçeğe Verilen Cevapların Puan Aralıkları ve Yorumlaması

SEÇENEK	PUAN	YORUM
Kesinlikle Katılmıyorum	1.00 - 1.79	Çok Düşük
Katılmıyorum	1.80 - 2.59	Düşük
Kararsızım	2.60 - 3.39	Orta
Katılıyorum	3.40 - 4.19	Yüksek
Kesinlikle Katılıyorum	4.20 - 5.00	Çok Yüksek

Tablo 3.4.'te de görüleceği gibi maddelere verilen cevapların ortalaması 1.00 - 1.79 arasında olması durumunda sınıf öğretmenlerinin o maddeye hiç katılmadığı (çok düşük), 1.80 - 2.59 arasında olması durumunda katılmadığı (düşük), 2.60 - 3.39 arasında olması durumunda kararsız olduğu (orta), 3.40 - 4.19 arasında olması durumunda katıldığı (yüksek) ve 4.20 - 5.00 arasında olması durumunda kesinlikle katıldığı (çok yüksek) yorumunu yapmak mümkündür (Mutlu, 2019).

3.6.1. Veri Toplama Aracının Geçerlik ve Güvenirliklerinin Sağlanması

Literatür incelemesinde ölçek geliştirme çalışmaları araştırılarak (Yeşilyurt ve Gül, 2007; Semerci, 2004; Ekici, 2002; Afacan ve Aydoğdu, 2006; Akkoyunlu ve ark., 2005; Durmuş ve ark., 2018) aşağıdaki basamaklar doğrultusunda ölçek geliştirilmiştir. Bir çalışmada ölçek geliştirebilmek için bazı basamaklardan geçilerek sonuca varılmalıdır. Bu basamaklar;

- 1) Madde Havuzu Oluşturma Basamağı
- 2) Uzman Görüşüne Başvurma Basamağı
- 3) Ön Deneme Basamağı
- 4) Faktör Analizi Basamağı
- 5) Güvenirlik Hesaplama Basamağı (Balcı, 2015; Karasar, 2015; Tezbaşaran, 2008).

Literatür taraması yapılarak ve sınıf öğretmenlerinin de görüşleri alınarak bu araştırma için 64 sorudan oluşan madde havuzu oluşturulmuştur. Uzman görüşüne başvurularak 60 maddeden oluşan taslak ölçek oluşturulmuştur. Uzman görüşü anket çalışmalarında anketin kapsam geçerliğini gösteren bir yoldur (Büyüköztürk ve ark., 2018).

Yazım ve imla kontrolleri Türkçe öğretmenleri tarafından yapıldıktan sonra 110 sınıf öğretmenine taslak ölçek uygulanmıştır. Uygulanan ölçek sonuçlarına göre faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi, geliştirilen ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koymak ve ölçekte bulunan maddelerin faktör yüklerinin belirlenerek sınıflandırılması amacıyla yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğine ilişkin bilgi toplamak amacıyla “Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi” kullanılmıştır. Verilerin temel bileşenler analizine uygunluğu *Kaiser-Meyer Olkin* (KMO) katsayısı ve *Barlett Testi* (*Bartlett's Test of Sphericity*) ile incelenmiştir. KMO katsayısının 0,927, *Bartlett's Sphericity* testinin sonucunun 8100,811 ve $p < 0.05$ olduğu görülmüştür. Bu bulgular, verilerin faktör analizine uygunluğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2018). Faktörlerin güvenilirlik hesaplamaları için *Cronbach Alpha* katsayıları hesaplanmıştır.

Tablo 3.5. Döndürme Sonucunda Elde Edilen Faktör Yükleri

Faktör 1		Faktör 2		Faktör 3		Faktör 4		Faktör 5		Faktör 6		Faktör 7	
M61	,823	M46	,767	M11	,839	M40	,730	M53	,871	M56	,906	M6	,677
M62	,813	M47	,748	M12	,821	M38	,699	M52	,736	M57	,864	M8	,660
M64	,774	M48	,736	M10	,771	M41	,676	M51	,677			M9	,645
M63	,772	M17	,666	M43	,614	M39	,674	M55	,674				
M60	,772	M28	,637	M14	,606	M42	,653						
M59	,572	M54	,628			M35	,568						

Tablo 3.5.'te incelendiğinde, ölçekte yer alan 32 maddeye ilişkin faktör yükleri 0.90 ile 0.56 arasındadır. Yapılan istatistik analiz sonucunda ölçekte yer alan maddelerin 6'sı birinci faktörde, 6'sı ikinci faktörde, 5'i üçüncü faktörde, 6'sı dördüncü faktörde, 4'ü beşinci faktörde, 2'si altıncı faktörde ve 3'ü yedinci faktörde toplanmıştır. Birinci faktörde toplanan maddeler genellikle bilgi düzeyini ortaya çıkarmaya yönelik olduğu için bu faktöre "Genel Bilgi Düzeyi" ismi verilmesi uygun görülmüştür. İkinci faktörde bulunan maddelere bakıldığında, bu maddeler okullardaki mevcut bazı uygulamaların sağlıklı bir şekilde devam etmesi için yapılması gereken ifadelerden oluşmaktadır. Bundan dolayı bu faktöre "Bakım ve Onarım" ismi verilmesi uygun görülmüştür. Üçüncü faktörde toplanan maddelerin, okullarda acil durumlarda kargaşa ve izdihamı önlemeye yönelik ifadelerden oluştuğu için bu faktöre "Acil Durum" ismi verilmesi uygun görülmüştür. Dördüncü faktörde bulunan maddelere bakıldığında tamamının düşme, kayma ve çarpma ile ilgili ifadelerden oluştuğu görülmektedir. Bu nedenden dolayı bu faktöre "Düşme ve Kayma" adının verilmesi uygun görülmüştür. Beşinci faktörde bulunan maddelere bakıldığında ise genellikle okullarda olası bir yangını algılama ve uyardırmaya yönelik ifadelerden oluştuğu görülmektedir. Bundan dolayı bu faktöre de "Yangın" adı verilmesi uygun görülmüştür. Altıncı faktörde toplanan maddeler okullardaki paratonerlerle ilgili ifadelerden oluştuğu için bu faktöre "Topraklama" adı verilmesi uygun görülmüştür. Son olarak yedinci faktördeki ifadelerin tamamı yasal süreçlerle ilgili ifadelerden oluştuğu için bu faktöre de "Mevzuat" adı verilmesi uygun görülmüştür.

Tablo 3.6. Faktörlere Ait Güvenirlik Katsayıları

Faktör Adı	<i>Cronbach's Alpha</i>
Genel Bilgi Düzeyi	,938
Bakım ve Onarım	,902
Acil Durum	,909
Düşme ve Kayma	,860
Yangın	,858

Tablo 3.6. (Devamı)

Topraklama	,905
Mevzuat	,805
GENEL ORTALAMA	,882

Tablo 3.6.'da görüldüğü gibi ölçeğin faktörleri ve geneli için hesaplanan güvenirlik katsayıları ,938 ile ,805 arasında değişmektedir. Ölçeğin genel güvenirlik katsayısı (*Cronbach Alpha*) $\alpha = ,882$ olarak hesaplanmıştır.

3.7. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler istatistiksel olarak analiz edilerek yorumlanmıştır. Bunun için SPSS (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi) *for Windows* 21.0 programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde frekans, aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde gibi betimsel istatistiklerden yararlanıldı. Fark analizlerinde iki bağımsız değişken için t-Testi, ikiden fazla bağımsız değişken için Varyans analizi (ANOVA) kullanıldı. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği belirlemek için *Skewness* (çarpıklık) ve *Kurtosis* (basıklık) değerlerine bakılmıştır. *Skewness* değeri -1,461 ile ,488 arasında *Kurtosis* değeri ise -1,651 ile 2,172 arasında değiştiği belirlenmiştir. *Kurtosis* ve *Skewness* değerleri -2 ile +2 olduğu zaman normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (George ve Mallery, 2010). Ölçeğin geneli ve alt boyutlara ilişkin ortalama, standart sapma, basıklık ve çarpıklık değerleri EK 4'de sunulmuştur. Etki büyüklüğü için tablo 3.7.'deki veri aralıkları kullanılmıştır (Cohen, 1988).

Tablo 3.7. Etki Büyüklüğü ve Yorumlaması

PUAN	YORUM
0,01	Küçük
0,059	Orta
0,138	Büyük

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bulgular ve Tartışma iki bölümde incelenmiştir. Birinci bölümde katılımcılara ait bazı demografik özellikler verilmektedir. İkinci bölümde ise araştırma sorularının analizine yönelik bulgular ve tartışma yer almaktadır.

4.1. Katılımcıların Özellikleri

Ölçek maddelerine uygulanan çalışanların değişkenleri Tablo 4.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılanların Bazı Demografik Özellikleri

Değişken	Grup	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	224	61,2
	Erkek	142	38,8
Yaş	18-24	14	3,8
	25-31	175	47,8
	32-38	95	26,0
	39-45	37	10,1
	46 ve Üzeri	45	12,3
Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakültesi	312	85,2
	Fen Edebiyat Fakültesi	19	5,2
	Eğitim Enstitüsü	7	1,9
	Lisansüstü	12	3,3
	Diğer	16	4,4
Hizmet Süresi	1-5 Yıl	159	43,4
	6-10 Yıl	67	18,3
	11-15 Yıl	66	18,0
	16-20 Yıl	24	6,6
	21 Yıl ve Üzeri	50	13,7

Tablo 4.1. (Devamı)

Çalışma Durumu	Kadrolu	264	72,1
	Sözleşmeli	67	18,3
	Ücretli	35	9,6
İSG Eğitim Bilgisi	Evet	306	83,6
	Hayır	60	16,4
Yangın Eğitim Bilgisi	Evet	201	54,9
	Hayır	165	45,1
Arama-Kurtarma Eğitim Bilgisi	Evet	95	26,0
	Hayır	271	74,0
İlkyardım Eğitim Bilgisi	Evet	258	70,5
	Hayır	108	29,5

Tablo 4.1.'de görüldüğü gibi katılımcıların %61,2'si kadın, %38,8'i erkektir. Katılımcıların yaş aralığına bakıldığında en fazla katılımın 25 - 31 yaş (%47,8), en az katılımın ise 18 - 24 yaş (%3,8) aralığında olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların mezuniyet alanına bakıldığında en fazla katılımın eğitim fakültesi mezunlarının oluşturduğu (%85,2), en az katılımı ise eğitim enstitüsü mezunları (%1,9) oluşturduğu anlaşılmaktadır. %3,3'ünün lisansüstü mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Hizmet sürelerine bakıldığında %43,4 ile en fazla katılımın 1 - 5 yıl hizmet süresi olanlar, en az katılımın da 16 - 20 yıl (%6,6) hizmeti olanlar oluşturmaktadır. 21 yıl ve üzeri hizmeti olanların oranı ise %13,7'dir. Katılımcıların çalışma durumuna bakıldığında en fazla katılımı %72,1'le kadrolu öğretmenler oluşturmaktadır. Bunu %18,3'le sözleşmeli ve %9,6 ile de ücretli öğretmenlerin takip ettiği anlaşılmaktadır. Daha önce İş sağlığı ve Güvenliği Eğitimi alanların oran %83,6 iken bu eğitimi almayanların oranı %16,4 olduğu görülmektedir. Katılımcıların %54,9'unun daha önce Yangınla Mücadele Eğitimi aldığı, %45,1'inin bu eğitimi almadığı görülmektedir. Daha önce Arama ve Kurtarma Eğitimi alanların oranının %26, bu eğitimi almayanların oranının ise %74 olduğu görülmektedir. Katılımcıların %70,4'i daha önce İlkyardım Eğitimi aldığı %29,5'inin bu eğitimi almadığı anlaşılmaktadır.

4.2. Araştırma Sorularının Analizine Yönelik Bulgular

Tablo 4.2. Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Ölçek Unsurlarının Anlamları, Ortalamaları, Yüzde Değerleri ve Standart Sapmaları

ÖLÇEK SORULARI	%					$\bar{X}$	SS
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Sınıf kapılarının dışarı doğru açılması gerektiğini biliyorum.	1,9	3,6	11,2	20,5	62,8	4,388	,952
Acil durum toplanma alanının nerede olduğunu biliyorum.	7,7	2,2	12,8	18,9	58,5	4,183	1,208
Okulumuzda acil çıkış uyarı levhalarının olduğunu biliyorum.	6,8	7,1	12,6	22,1	51,4	4,041	1,241
Mesleğim ile ilgili riskler hakkında bilgi sahibiyim.	2,2	4,4	20,5	37,4	35,5	3,997	,966
Pencerelerin açıklığının düşme riskine karşı sınırlı olduğunu biliyorum.	10,7	5,2	13,1	19,4	51,6	3,961	1,348
Acil durumlarda acil çıkış kapılarının yerleri hakkında bilgi sahibiyim.	10,7	6,0	13,7	21,3	48,4	3,907	1,347
Okulumuzun acil çıkış kapısı olduğunu biliyorum.	12,0	7,9	13,1	18,3	48,6	3,836	1,412
İş sağlığı ve güvenliği hakkında öğrencilerimle bilgi paylaşımı yapıyorum.	4,6	5,2	25,1	33,3	31,7	3,822	1,079
Dolapların duvarlara sabitlenmiş olduğunu biliyorum.	15,6	7,7	10,4	14,2	52,2	3,797	1,516
Merdiven boşluklarında düşmelere karşı önlem alındığını biliyorum.	14,5	7,9	15,0	18,3	44,3	3,699	1,458

Tablo 4.2. (Devamı)

Merdivenlerde kaymayı önleyici bantlar olduğunu biliyorum.	15,3	7,9	15,8	16,1	44,8	3,672	1,482
Tırabzanlarda öğrencilerin kaymalarına ve düşmelere karşı güvenlik önlemleri alındığını biliyorum.	14,2	5,5	20,2	21,6	38,5	3,647	1,402
Islak zeminlerde kaygan zemin uyarı levhalarının olduğunu biliyorum.	14,8	7,4	18,9	19,4	39,6	3,617	1,437
İş sağlığı ve güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahibim.	3,3	10,1	34,4	34,4	17,8	3,532	1,002
Elektrik tesisatının periyodik bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapıldığını biliyorum.	10,4	10,4	24,0	26,0	29,2	3,532	1,291
Acil durum planları hakkında bilgi sahibiyim.	5,7	7,9	36,3	28,7	21,3	3,519	1,087
Isı merkezinin periyodik bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapıldığını biliyorum.	10,1	9,3	29,8	23,0	27,9	3,491	1,266
Kişisel koruyucu donanımlar hakkında bilgi sahibiyim.	5,5	11,5	32,0	30,9	20,2	3,489	1,102
Okulumuzda düzenli aralıklarla risk değerlendirmeleri yapıldığını biliyorum.	10,9	13,4	27,9	23,5	24,3	3,368	1,283
Acil durum ekiplerinde olmamın kanuni sorumluluklarını biliyorum.	15,3	10,7	25,1	21,3	27,6	3,352	1,384
Okulumuzda yangın algılama sisteminin çalışır durumda olduğunu biliyorum.	18,3	9,3	26,8	17,5	28,1	3,278	1,433
Okulumuzun su deposunun bakımlarının mevzuata uygun olarak periyodik şekilde yapıldığını biliyorum.	14,8	10,7	31,7	21,3	21,6	3,243	1,311

Tablo 4.2. (Devamı)

Herhangi bir iş kazası ile karşılaştığımda kanundaki haklarımı biliyorum.	14,8	13,7	25,7	24,6	21,3	3,240	1,331
Okulumuzda yangın algılama sistemi olduğunu biliyorum.	19,9	10,1	26,5	14,8	28,7	3,221	1,466
İş yeri kazası bildirimimin nereye ve nasıl yapılacağını biliyorum.	15,0	16,9	26,5	17,2	24,3	3,188	1,372
İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı hakkında bilgi sahibiyim.	9,8	16,7	34,4	25,1	13,9	3,166	1,159
İlk yardım dolabının malzemelerinin yeterli olduğunu biliyorum.	18,0	12,3	26,0	23,0	20,8	3,161	1,372
Yangın dolabının periyodik bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapıldığını biliyorum.	15,6	13,1	32,5	19,9	18,9	3,133	1,301
Okulumuzda yangın uyarı sisteminin çalışır durumda olduğunu biliyorum.	21,9	12,0	30,1	13,4	22,7	3,030	1,428
Asansörün periyodik bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapıldığını biliyorum.	38,3	3,8	23,0	12,8	22,1	2,767	1,592
Okulumuzda paratoner olduğunu biliyorum.	34,2	12,3	26,0	10,4	17,2	2,642	1,469
Paratonerin periyodik bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapıldığını biliyorum.	32,8	14,2	28,7	10,1	14,2	2,587	1,399

Tablo 4.2.'de Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Ölçeğinin betimsel analiz değerleri incelendiğinde, en yüksek ortalamanın "Sınıf kapılarının dışarı doğru açılması gerektiğini biliyorum" ($\bar{X}=4,388$) olduğu, "Paratonerin periyodik bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapıldığını biliyorum" maddesinin ise en düşük ortalamaya ($\bar{X}=2,587$) sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3. Faktörlerin İstatistiksel Değerleri

Değişkenler	N	$\bar{X}$	SS	Yorum
Genel Bilgi Düzeyi Faktörü	366	3,587	,878	Yüksek
Bakım ve Onarım Faktörü	366	3,321	1,044	Orta
Acil Durum Faktörü	366	4,071	,927	Yüksek
Düşme ve Kayma Faktörü	366	3,732	1,118	Yüksek
Yangın Faktörü	366	3,074	1,240	Orta
Topraklama Faktörü	366	2,614	1,371	Orta
Mevzuat Faktörü	366	3,260	1,223	Orta
Genel Ortalama	366	3,485	,818	Yüksek

Araştırmanın birinci sorusu; Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilgisi ne düzeydedir? şeklinde düzenlenmiştir.

Tablo 4.3.'de faktörlerin ortalaması incelendiğinde Acil Durum ($\bar{X}=4,071$), Düşme ve Kayma ($\bar{X}=3,732$) ve Genel Bilgi Düzeyi ($\bar{X}=3,587$) faktörlerinin ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Bakım ve onarım ($\bar{X}=3,321$), Mevzuat ($\bar{X}=3,260$), Yangın ($\bar{X}=3,074$) ve Topraklama ($\bar{X}=2,614$) faktörlerinin de orta olduğu görülmektedir. Ölçeğin Genel ortalamasının da ($\bar{X}=3,485$) yüksek olduğu görülmektedir.

Bu sonuçlardan Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilgi düzeyinin ve Öz Yeterliklerinin yüksek olduğu görünmektedir.

Tablo 4.4. Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Algılarının Hizmet Süresine Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark	η^2
1-5 Yıl	159	3,255	,766			21 Yıl ve Üzeri ile 1-5 Yıl	
6-10 Yıl	67	3,417	,853				
11-15 Yıl	66	3,706	,798	9,095	,000*	1-5 Yıl < 21 Yıl ve Üzeri	,092
16-20 Yıl	24	3,671	,564			1-5 Yıl < 11-15 Yıl	
21 Yıl ve Üzeri	50	3,923	,813			6-10 Yıl < 21 Yıl ve Üzeri	

*p<0,05

Araştırmanın ikinci sorusu; Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları hizmet süresine göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Şeklinde düzenlenmiştir.

Tablo 4.4.'de sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları hizmet süreleri ile karşılaştırıldığında, en yüksek ortalamanın 21 yıl ve üzeri hizmet süresi olanlarda ($\bar{X}=3,923$) görüldüğü anlaşılmaktadır. Bunu 11-15 yıl hizmet süresi olanlar ($\bar{X}=3,706$), 16-20 yıl hizmet süresi olanlar ($\bar{X}=3,671$), 6-10 yıl hizmet süresi olanlar ($\bar{X}=3,417$) ve 1-5 yıl hizmet süresi olanlar ($\bar{X}=3,255$) izlemektedir. Etki büyüklüğü ($\eta^2=0,092$) orta düzeydedir.

Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları ile hizmet süreleri arasında anova testine göre p<0,05 önem seviyesinde anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır (F(4,361)=9,095; p=,000). Post Hoc karşılaştırılmasında kullanılan Tukey HSD Testine göre mesleki kıdemi 21 yıl ve üzeri ile 1-5 yıl olan gruplar arasında anlamlı farklılık hesaplanmıştır. Mesleki kıdemi 11-15 yıl ile 21 yıl ve üzeri olanların lehine olduğu görülmüştür.

Tablo 4.5. Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Algılarının Çalışma Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Değişkenler	N	$\bar{X}$	SS	F	p	η^2
Kadrolu	264	3,553	,813			
Sözleşmeli	67	3,195	,802	5,286	,005*	,028
Ücretli	35	3,526	,797			

*p<0,05

Araştırmanın üçüncü sorusu; Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları çalışma durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir? Şeklinde düzenlenmiştir.

Tablo 4.5.'de sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları çalışma durumları ile karşılaştırıldığında, en yüksek ortalamanın kadrolu öğretmenlerde ($\bar{X}=3,553$) görüldüğü anlaşılmaktadır. Bunu ücretli öğretmenler ($\bar{X}=3,526$) ve sözleşmeli öğretmenler ($\bar{X}=3,195$) takip etmektedir. Etki büyüklüğü ($\eta^2=0,028$) küçük düzeydedir.

Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algılarının ile çalışma durumu arasında anova testine göre p<0,05 önem seviyesinde anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır (F(2,363)=5,286; p=0,005). Post Hoc karşılaştırılmasında kullanılan Tukey HSD Testine göre kadrolu ve sözleşmeli öğretmenler arasında anlamlı farklılık hesaplanmıştır. Kadrolu öğretmenlerin lehine olduğu görülmektedir.

Tablo 4.6. Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Algıları İle Daha Önce İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Almaları Arasındaki İlişkiye Göre Bağımsız Örneklem t Testi Sonuçları

		N	$\bar{X}$	SS	t	p	η^2
İSG Eğitimi	Evet	306	3,511	,810	1,377	,169*	,005
	Hayır	60	3,352	,851			

*p<0,05

Araştırmanın dördüncü sorusu; Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları ile daha önce iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almaları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Şeklinde düzenlenmiştir.

Tablo 4.6'ya bakıldığında t testi sonuçlarına göre Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları ile daha önce iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($t(364)=1,377$; $p=,169>0,05$). Etki büyüklüğü ($\eta^2=0,005$) küçük düzeydedir.

Tablo 4.3'de ölçeğin genel ortalaması $\bar{X}=3,485$ ve Genel Bilgi Düzeyi Faktörünün ortalaması da $\bar{X}=3,587$ bulunmuştur. Tablo 3.4'de ölçeğe verilen cevapların puan aralıklarına ve yorumlamasına bakıldığında ortalamaların 3.40 - 4.19 arasında "Yüksek" değer aldığı görülmektedir. Araştırma bulgularına göre sınıf öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği bilgi düzeyinin yüksek olduğu değerlendirilmiştir. Ortalamaların yüksek değer alması öğretmenlerin İSG konusunu önemsediklerinin göstermektedir. Ayrıca çalışanların tamamına periyodik aralıklarla verilen Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitiminin de etkili olduğu düşünülmektedir. Kamu çalışanlarının Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Programı'na ilişkin görüşlerinin incelendiği araştırmada (Uygun ve Tanrıseven, 2017), öğretmenlerin bu programa yönelik olumlu ancak eğitim süresinin kısalığı, materyal ve uygulama eksikliği ile ilgili olumsuz görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. İSG farkındalıklarının değerlendirilmesi amacıyla sağlık çalışanlarına yönelik yapılan alan araştırmasında (Bayılmış, 2013), sağlık çalışanlarının İSG bilgi düzeyinin zayıf olduğu, eğitim düzeyi arttıkça İSG bilgi düzeyinin de arttığı görülmüştür. Çalışanların İSG konusundaki farkındalığının araştırıldığı başka bir çalışmada (Akkaya, 2019), çalışanların eğitim seviyesi arttıkça, İSG konusunda bilgi düzeyinin de arttığı görülmüştür. Benzer araştırma (Uygun ve Tanrıseven, 2017; Bayılmış, 2013; Akkaya, 2019) sonuçları ile araştırma bulgularımızın birbirini desteklediği görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algılarının hizmet süresine göre anlamlı farklılık gösterdiği istatistiksel olarak hesaplanmıştır. Anlamlı farkın, mesleki kıdemi 21 yıl ve üzeri ile 1-5 yıl olan gruplar arasında olduğu ve mesleki kıdemi 21 yıl ve üzeri ile 11-15 yıl olanların lehine olduğu görülmüştür. Tablo

4.4.'de sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları hizmet süreleri ile karşılaştırıldığında, en yüksek ortalamanın 21 yıl ve üzeri hizmet süresi olanlarda ($\bar{X}=3,923$), en düşük ise 1-5 yıl hizmet süresi olanlarda ($\bar{X}=3,255$) görüldüğü anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin hizmet süresi arttıkça İSG öz yeterlik algılarının da arttığı görülmektedir. Bu durumun sebebinin öğretmenlerin yaşamış oldukları tecrübelerden kaynaklandığı düşünülebilir. Okul güvenliğine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşlerinin araştırıldığı bir çalışmada (Şabano, 2017), mesleki kıdem bakımından 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olanlar okul güvenliği kapsamındaki görüşlere daha çok katıldıkları görülmektedir. İSG Uygulamalarına yönelik yapılan çalışmada (Kilitçi, 2018), eğitim kurumu yöneticilerinin İSG uygulamalarına yönelik görüşlerinin mesleki kıdeme göre anlamlı olumlu yönlü ve düşük düzeyde bir ilişki gösterdiği görülmektedir. İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına İlişkin yapılan başka bir çalışmada da (Doğdu, 2019), kıdem süresi arttıkça İSG uygulamalarına yönelik puanların da arttığı görülmüştür. Benzer araştırma (Şabano, 2017; Kilitçi, 2018; Doğdu, 2019) sonuçları ile araştırma bulgularımızın birbirini desteklediği görülmektedir. Ortaokullarda İş Sağlığı ve Güvenliğinin Araştırılması çalışmasında ise bizim araştırma sonuçlarımızdan farklı olarak görev yıllarına göre öğretmenlerin İSG uygulamaları konusundaki görüşlerinin değişmediği görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları çalışma durumlarına göre anlamlı farklılık gösterdiği istatistiksel olarak hesaplanmıştır. Tablo 4.5'de en yüksek ortalamanın kadrolu öğretmenlerde ($\bar{X}=3,553$) ve en düşük ortalamanın da sözleşmeli öğretmenlerde ($\bar{X}=3,195$) görüldüğü anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algılarının çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin İSG algı düzeylerinin araştırıldığı bir çalışmada (Guerin, R., J., 2019), Meslek ve Teknik öğretmenlerinin İSG farkındalıklarının diğer branş öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. İSG algı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan başka bir çalışmada (ÇASGEM, 2017), kadın çalışanların erkek çalışanlara göre, eğitim seviyesi yüksek olanların eğitim seviyesi düşük olanlara göre daha kaderci olduğu görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları ile daha önce iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı istatistiksel olarak hesaplanmıştır. Tablo 4.6. incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği öz yeterlik algıları ile daha önce iş sağlığı ve güvenliği eğitimi almaları ($t(364)=1,377$; $p=,169>0,05$) arasında, istatistiki olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Verilen Temel İş Sağlığı ve Güvenliği eğitiminin etkili olmadığını göstermektedir. Bunun sebeplerinin eğitim süresinin kısa olması ve İSG uzman sayısının yetersiz olması olduğu sanılmaktadır.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Araştırmanın birinci sorusunda, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin İSG bilgi düzeyleri hesaplanmıştır. Buna göre sınıf öğretmenleri İSG konusunda bilgi düzeyi faktörünün “yüksek” olduğunu değerlendirilmiştir. Hizmet süresi 1-5 yıl olanların "orta" olduğu, 6-10 yıl olanların "yüksek" olduğu, 11-15 yıl olanların "yüksek" olduğu, 16-20 yıl olanların "yüksek" olduğu ve 21 yıl ve üzeri olanların da "yüksek" olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca ölçeğin genel ortalamasının da "yüksek" olduğu değerlendirilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin İSG bilgi düzeyinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın ikinci sorusunda ise araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin İSG öz yeterlik algılarının hizmet süresine göre farklılığı hesaplanmıştır. Hizmet süresi 1-5 yıl olan sınıf öğretmenlerinin İSG algı düzeylerinin "orta", hizmet süresi 6 yıl ve üzeri olanların "yüksek" olduğu değerlendirilmiştir. Hizmet süresi 11-15 yıl ile 21 yıl ve üzeri olan sınıf öğretmenlerinin İSG öz yeterlik algılarının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın üçüncü sorusunda da sınıf öğretmenlerinin İSG öz yeterlik algılarının çalışma durumuna göre farklılığı hesaplanmıştır. Sözleşmeli öğretmenlerin İSG algı düzeylerinin "orta", kadrolu ve ücretli öğretmenlerin ise "yüksek" olduğu değerlendirilmiştir. Kadrolu olarak görev yapan sınıf öğretmenlerinin İSG öz yeterlik algılarının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın son sorusunda ise sınıf öğretmenlerinin İSG öz yeterlik algıları ile daha önce İSG eğitimi almaları arasındaki fark hesaplanmıştır. Daha önce İSG eğitimini alan sınıf öğretmenlerinin algı düzeylerinin "yüksek", daha önce İSG eğitimini almamış sınıf öğretmenlerinin algı düzeylerinin ise "orta" olduğu hesaplanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin İSG öz yeterlik algıları ile daha önce İSG eğitimi almaları arasında anlamlı fark görülmemiştir.

5.2. Öneriler

Yapılan araştırma ve elde edilen bilgiler sonucunda aşağıda belirtilen öneriler üretilmiştir:

1. Az tehlikeli grupta yer alan ilkokullarda öğretmenlere ve diğer çalışanlara 3 yılda bir 8 saat verilen “Çalışanların Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Kursu” her yıl düzenli olarak verilmelidir.

2. Verilen bu kurslarda yangın, deprem, personel tahliyesi, iş kazası, patlama, sabotaj, sel, fırtına, gıda zehirlenmesi, çığ, pandemi ve kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer savunma (KBRN) tatbikatlarına da yer verilmelidir.

3. Yönetici, öğretmen ve diğer çalışanların gerekli durumlarda yangın tüplerini kullanabilmeleri için belirli aralıklarla eğitimler düzenlenip tatbikatlar yaptırılabilir.

4. İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinde yeter sayıda İSG uzmanı kadrosu tahsis edilmelidir.

5. Yönetici ve öğretmenlerin İSG alanında akademik çalışmalara katılmaları desteklenmelidir.

KAYNAKLAR

- Afacan, Ö., Aydogdu, M. ve Usak, M., (2006). *Fen Teknoloji Toplum (FTT) Dersi Tutum Ölçeği*. International Journal of Environmental & Science Education, 1(2), 189-202.
- Akıllı, H., Aydoğdu, Ö.(2013). *İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi*. MTA Doğal Kaynaklar ve Ekonomi Bülteni, Sayı: 16, 245-250.
- Akkaya, N., (2019). *İnşaatlarda Yemek Üretimi Yapan Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Farkındalığı*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 67.
- Akkoyunlu, B., Orhan, F., ve Umay, A., (2005). *Bilgisayar Öğretmenleri İçin "Bilgisayar Öğretmenliği Öz-Yeterlik Ölçeği" Geliştirme Çalışması*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 29, 1-8.
- Aslan, İ., (2019). *Bingöl İlindeki Öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Seviyesinin İncelenmesi*. Uluslararası Afet ve Dirençlilik Kongresi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Eskişehir. 667-672.
- Babaoğlu, Z., (2020). *Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Görev Yapan Öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Algı Düzeyinin Belirlenmesi (Trabzon Örneği)*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Avrasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Trabzon. 58.
- Balcı, A., (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Pegem Akademi Yayınevi, Ankara, 344.
- Balcı, R., (2016). *Ortaokullarda İş Sağlığı ve Güvenliğinin Araştırılması: İstanbul-Zeytinburnu İlçesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 66.
- Baycık, G., (2013). *Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Haklarında Yeni Düzenlemeler*. Ankara Barosu Dergisi, 71(3), 103-170.

- Bayılmış, Ütük, O., (2013). *İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Değerlendirmesi: Sağlık Çalışanlarına Yönelik Alan Araştırması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova. 94.
- Bayındır, N., (2015). *Sınıf öğretmenlerin okuldaki nöbet görevlerindeki öncelikli davranışları*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 4(4), 199-205.
- Beşir, A., (2018). *Devlet Okullarında İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürüne Yaklaşımın İncelenmesi: Şile Örneği*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 63.
- Bülbül, M., (2016). *İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatının Okullar Açısından İncelenmesi*. 8. İş Sağlığı ve Güvenliği Konferansı, Haliç Kongre Merkezi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, Cilt: 1, Yayın No: 61, İstanbul, 170-179.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö.,E., Özkahveci, Ö. ve Demirel, F., (2004). *Güdülenme ve Öğrenme Stratejileri Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 4(2), 207-239.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (24. Baskı)*. Pegem Akademi Yayınevi, Ankara, 210.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, Çakmak, E., Akgün, Ö., E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F., (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri (25. Baskı)*. Pegem Akademi Yayınevi, Ankara, 349.
- Ceylan, H., (2000). *İmalat Sistemlerindeki İş Kazalarının Tahmini İçin Ağırlıklandırılmış Ortalamalardan Sapma Tekniği*. Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara. 117.
- Cohen, J., (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences. (2nd ed.)*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Cüceloğlu, D. ve Erdoğan, İ., (2016). *Öğretmen olmak*. Final Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 208.

- ÇASGEM., 2017. *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi 2017 Yılı Birim Faaliyet Raporu*. Ankara. 102.
- Çekinmez, A., (2018). *Öğretmenlerin Okul İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Görüşlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 146.
- Doğdu, S., (2019). *Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli. 56.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E., S., ve Çinko, M., (2018). *Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi*. Beta Basım Yayıncılık, İstanbul, 215.
- Ekici, G., (2002). *Biyoloji Öğretmenlerinin Laboratuvar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (BÖLDYTÖ)*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(22), 62-66.
- Ekiz, D., (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler*. Anı Yayıncılık, Ankara, 244.
- George, D., and Mallery, M., (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference*, 17.0 update (10a ed.). Boston: Pearson.
- Guerin, R., J., Toland, M., D., Okun, A., H., Guylor, L., R., Baker, D., S., and Bernard, A., L., (2019). *Using a Modified Theory of Planned Behavior to Examine Teachers' Intention to Implement a Work Safety and Health Curriculum*. American School Health magazine, 89(7), 549-559.
- Gümüş, B., (2016). *Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları ve Öğretmenlerin Bu Konudaki Bilgi Düzeylerinin İrdelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 93.
- Gür, B. (2020). *İş Sağlığı ve Güvenliğinin Hukuki Boyutu*. Cihan Önen ve Şakir Parlakyıldız (Ed.). İş Sağlığı ve Güvenliği: Mühendislik, Hukuk, Sağlık ve Temel Bilimler Yaklaşımıyla Çözüm Önerileri (içinde). İzmir: Duvar Yayınları, 141-145.

- Kahramanoğlu, R. ve Ay, Y., (2013). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Özel Alan Yeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 2(2), 285-301.
- Kara, M., (2015). *Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Görev Yapan Teknik Öğretmenlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Bilgi Düzeyleri*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gedik Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 151.
- Karaoğlu, M., (2018). *Eğitim Sektöründe Gençlerin İş Sağlığı ve Güvenliği Bilgi Düzeyi ve Bu Düzeyi Etkileyen Faktörler*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mersin. 80.
- Karasar, N., (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Akademik Yayıncılık, İstanbul, 310.
- Kılıkış, İ., ve Demir, S., (2012). *İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi Verme Yükümlülüğü Üzerine Bir İnceleme*. Çalışma İlişkileri Dergisi, 3(1), 23-47.
- Kilitci, Z., (2018). *Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamalarına İlişkin Yönetici Görüşleri*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak. 85.
- Korkut, K., ve Babaoğlu, E., (2009). *Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlik İnançları ile Sınıf Yönetimi Beceri Alguları Arasındaki İlişki*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11(1). 1-20.
- Kuyaksil, A., (2010). *İlköğretim Okullarında Okul-Aile Birliğinin Okul Güvenlik Yönetimine Katılması*. 2. Uluslararası Risk Altında ve Korunması Gereken Çocuklar Sempozyumu: Güvenli Çevre-Güvenli Okul, AKKM Dairesi Başkanlığı Dairesi Yayınları, 237-266.
- Latif, A.,H., Williams, W.,R., and Silbert, J., (2002). *Primary school accident reporting in one education authority*. Arch Dis Child, 86(2), 91-94.
- Maurice, P., Lavoie, M., Laflamme, L., Svanström, L., Romer, C., and Anderson, R., *Safety And Safety Promotion: Definitions For Operational Developments*. Injury Control and Safety Promotion. 2001, 8(4): 237-240.

- MEB., 1973. Milli Eğitim Temel Kanunu, “1739 Sayılı Kanun”, Resmi Gazete, 14574, 24 Haziran, 1973.
- MEB., (2017). *İş Sağlığı ve Güvenliği*. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 110.
- Metin, M., (2014). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 499.
- Mutlu, O., (2019). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Bilimsel Araştırma Öz-Yeterlilikleri*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak. 62.
- Şanlıbayrak, M., (2018). *Branş ve Teknik Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık Düzeylerinin Karşılaştırılması: Kars İli Örneği*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 96.
- Owens, L., K., (2002). *Introduction to Survey Research Design*. SRL Fall Seminar Series, <http://www.srl.vic.edu> (03.06.2020).
- Özcan, M., (2011). *Bilgi Çağında Öğretmen Eğitimi, Nitelikleri ve Gücü: Bir Reform Önerisi* 1. Basım Ankara, Türk Eğitim Derneği İktisadi İşletmesi, 2011: 21-23.
- Özdamar, K., (2003). *Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Kaan Kitabevi, Eskişehir, 270.
- Özmen, B., Gerdan, S. ve Ergünay, O., (2015). *Okullar İçin Afet ve Acil Durum Yönetimi Planları*. Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi, 3(1), 37-52.
- Özpulat, F. ve Bilgen Sivri, B., (2013). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin İlk Yardım Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi*. Uluslararası Hakemli Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi, 1(2), 69-83.
- Resmi Gazete, “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu”, 30/06/2012 tarih ve 28339 sayılı resmi gazete.

- Robson, S., L., Clarke, A., J., Cullen, K., Bielecky, A., Severin, C., Bigelow, L., P., Irvin, E., Culyer, A. and Mahood, Q., (2006). *The effectiveness of occupational health and safety management system interventions: A systematic review*. Safety Science, 45(3), 331-332.
- Semerci, Ç., (2004). *İlköğretim Türkçe ve Matematik Ders Kitaplarını Genel Değerlendirme Ölçeği*. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 28(1), 49-54.
- Sevda, N., K., (2019). *Okul Yöneticilerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışmaları ve Karşılaştıkları Sorunlar*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Kastamonu. 102.
- SGK., 2010. “2010 İstatistik Yıllığı”, SGK Yayını, Ankara.
- Şabano, S., (2017). *İlkokul ve Ortaokullarda Okul Güvenliğine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri (Uşak İli Örneği)*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Uşak. 112.
- Tezbaşaran, A., A., (2008). *Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu*. Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Anabilim Dalı, Mersin, 65.
- Tokpınar, M., (2019). *Eğitim Kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliğinin İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 50.
- Tozkoparan, G., ve Taşoğlu, J., (2011). *İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları İle İlgili İş Görenlerin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2011, 30(1): 181-209.
- Turekova, I. and Bagalova, T., (2018). *Knowledge and Experiences of Safety and Health Occupation Risks among Students*. International Journal of Engineering Pedagogy, 8(5), 108-120.

- Turhan, M. ve Turan, M., (2012). *Ortaöğretim Kurumlarında Güvenlik. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 18(1), 121-142.
- Türüdü, N., O., (2019). *Öğretmenlerin İş Güvenliği Kültürü İle Okula Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 85.
- Uygur, M. ve Tanrıseven, I., (2017). *Kamu Çalışanlarının Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Programına İlişkin Görüşlerinin Stufflebeam'in Cıpp Modeline Göre İncelenmesi*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(22), 1-14.
- Yeşilyurt, S. ve Gül, Ş., (2007). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Biyoloji ve Biyoloji Dersine Yönelik Tutumları (Pilot Uygulama)*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(20), 28-47.
- Yılmaz, E., Çalışkan, M., ve Sulak, S., A., (2016). *21. Yüzyıl Becerileri Kapsamında Dönüşen Okul Paradigması*. Eğitim Bilimlerinden Yansımalar, Çizgi Kitapevi Yayınları, Konya, 5-16.
- Yılmaz, F., (2020). *İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri*. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İş Sağlığı ve Güvenliği Bölümü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 285.
- Yiğit, A., (2011). *İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı (2. Basım)*. Alfa Aktüel Yayınları, Bursa, 299.
- Yurtçu, A., (2015). *Amasya İl Merkezindeki Meb'e Bağlı Endüstri Meslek Liselerindeki 12. Sınıf Öğrencileri ve Meslek Dersi Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Ön Yeterlilikleri ve Tutumlarının Tespiti*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gedik Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 173.

<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (Erişim Tarihi: 1 Temmuz 2020).

http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2018_2019.pdf (Erişim Tarihi: 3 Haziran 2020).

<http://igdir.meb.gov.tr/www/insan-kaynaklari-subesi-1-atama> (Erişim Tarihi: 3 Haziran 2020).

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> (Erişim Tarihi: 3 Haziran 2020).

EKLER

EK-1 Sınıf Öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği Öz Yeterlik Ölçeği

Değerli Katılımcı;

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin İş Sağlığı ve Güvenliği öz yeterlik algısını tespit etmektir. Ankette sorularına vereceğiniz cevaplar saklı tutulacak ve sadece bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; kişisel bilgilerin elde edilmesi amacıyla hazırlanan sorulardan oluşurken ikinci bölüm, İş Sağlığı ve Güvenliği öz yeterlik algılarına ilişkin soruları içermektedir.

32 sorudan oluşan bu ankette her soruya uygun gördüğünüz cevabı işaretlemenizi rica eder, şimdiden siz değerli katılımcılara teşekkürü bir borç bilirim.

Celal TAŞDEMİR
İğdır Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

BİRİNCİ BÖLÜM

1	Cinsiyetiniz	Erkek ( )	Kadın ( )			
2	Yaşınız	18-24 ( )	25-31 ( )	32-38 ( )	39-45 ( )	46 ve Üstü ( )
3	Mezuniyet Durumunuz	Eğitim Fakültesi ( )	Fen Edebiyat Fakültesi ( )	Eğitim Enstitüsü ( )	Lisansüstü ( )	Diğer.....
4	Hizmet Süreniz	1-5 Yıl ( )	6-10 Yıl ( )	11-15 Yıl ( )	16-20 Yıl ( )	21 Yıl Üzeri ( )
5	Çalışma Durumunuz	Kadrolu ( )	Sözleşmeli ( )	Ücretli ( )		
6	Daha önce İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimine katıldınız mı?				Evet ( )	Hayır ( )
7	Daha önce yangınla mücadele hakkında eğitim aldınız mı?				Evet ( )	Hayır ( )
8	Daha önce arama ve kurtarma hakkında eğitim aldınız mı?				Evet ( )	Hayır ( )
9	Daha önce ilk yardım eğitimi aldınız mı?				Evet ( )	Hayır ( )

İKİNCİ BÖLÜM

- 1-Kesinlikle Katılmıyorum
2-Katılmıyorum
3-Kararsızım
4-Katılıyorum
5-Kesinlikle Katılıyorum

Seçeneklerden size en uygun olana lütfen (X) işareti koyunuz.

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Acil durum planları hakkında bilgi sahibiyim.					
2	İş sağlığı ve güvenliği hakkında öğrencilerimle bilgi paylaşımı yapıyorum.					
3	İş sağlığı ve güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahibim.					
4	İş sağlığı ve güvenliği mevzuatı hakkında bilgi sahibiyim.					
5	Kişisel koruyucu donanımlar hakkında bilgi sahibiyim.					
6	Mesleğim ile ilgili riskler hakkında bilgi sahibiyim.					
7	Elektrik tesisatının periyodik bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapıldığını biliyorum.					
8	Okulumuzun su deposunun bakımlarının mevzuata uygun olarak periyodik şekilde yapıldığını biliyorum.					
9	Isı merkezinin periyodik bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapıldığını biliyorum.					
10	Okulumuzda düzenli aralıklarla risk değerlendirmeleri yapıldığını biliyorum.					
11	İlk yardım dolabının malzemelerinin yeterli olduğunu biliyorum.					
12	Yangın dolabının periyodik bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapıldığını biliyorum.					
13	Okulumuzun acil çıkış kapısı olduğunu biliyorum.					
14	Acil durumlarda acil çıkış kapılarının yerleri hakkında bilgi sahibiyim.					
15	Okulumuzda acil çıkış uyarı levhalarının olduğunu biliyorum.					
16	Sınıf kapılarının dışarı doğru açılması gerektiğini biliyorum.					
17	Acil durum toplanma alanının nerede olduğunu biliyorum.					
18	Merdivenlerde kaymayı önleyici bantlar olduğunu biliyorum.					
19	Dolapların duvarlara sabitlenmiş olduğunu biliyorum.					
20	Merdiven boşluklarında düşmelere karşı önlem alındığını biliyorum.					
21	Pencerelerin açıklığının düşme riskine karşı sınırlı olduğunu biliyorum.					
22	Tırabzanlarda öğrencilerin kaymalarına ve düşmelere karşı güvenlik önlemleri alındığını biliyorum.					
23	Islak zeminlerde kaygan zemin uyarı levhalarının olduğunu biliyorum.					
24	Okulumuzda yangın algılama sisteminin çalışır durumda olduğunu biliyorum.					
25	Okulumuzda yangın algılama sistemi olduğunu biliyorum.					
26	Okulumuzda yangın uyarı sisteminin çalışır durumda olduğunu biliyorum.					
27	Asansörün periyodik bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapıldığını biliyorum.					
28	Okulumuzda paratoner olduğunu biliyorum.					
29	Paratonerin periyodik bakımlarının yetkili kişiler tarafından yapıldığını biliyorum.					
30	Acil durum ekiplerinde olmamın kanuni sorumluluklarım biliyorum.					
31	Herhangi bir iş kazası ile karşılaştığımda kanundaki haklarımı biliyorum.					
32	İş veri kazası bildirimimin nereye ve nasıl yapılacağını biliyorum.					

EK-2 İğdır Valiliği Anket İzin Oluru

T.C.
İĞDIR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 19255454-44-E.6851594
Konu : Anket İzni

08/05/2020

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Kırıkkale Üniversitesinin 02.03.2020 tarihli ve 8598 sayılı yazısı.
b) İğdir Üniversitesinin 21.04.2020 tarihli ve 21 sayılı yazısı.
c) Neşe BÖRÜ'nün 30.04.2020 tarihli ve bila sayılı dilekçesi.

İlgi (a) yazıda [ ] Yüksek Lisans Tez Çalışması için yapılacak olan Online anket çalışmasının; İlgi (b) yazıda Celal TAŞDEMİR'in Yüksek Lisans Tez Çalışması için yapılacak olan Online anket çalışmasının; İlgi (c) dilekçede [ ]'nin Yüksek Lisans Tez Çalışması için yapılacak olan Online anket çalışmasının; Müdürlüğümüze bağlı Okullarda görev yapan öğretmenlere uygulanabileceği Müdürlüğümüze uygun görülmüş olup;

Makamlarımızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

- Ek:
1.Komisyon kararı
2.Yazı
3.Dilekçe

OLUR
08/05/2020

Adres: İrfan Caddesi Merkez İĞDIR
Elektronik Ağ: strat.ejigelistirme76@meh.gov.tr
e-posta: strat.ejigelistirme76@meh.gov.tr

Bilgi için: Zehra CAN (Şef)
Tel: 0 (476) 280 36 34
Faks: 0 (476) 280 36 50

Bu evrak güvenli elektronik imzayla imzalanmıştır. <https://cvraksuyu.meb.gov.tr> adresinden 5ff1-1112-3fa8-9dc0-9d6d kodu ile teyit edilebilir.

EK-3 İğdir İl Millî Eğitim Müdürlüğü Anket Uygulama İzin Yazısı

T.C.
İĞDIR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 19255454-44-E.6875689
Konu : Anket Çalışması

11.05.2020

DAĞITIM YERLERİNE

[ ] Yüksek Lisans Tez Çalışması için yapılacak olan Online anket çalışmasının; Celal TAŞDEMİR'in Yüksek Lisans Tez Çalışması için yapılacak olan Online anket çalışmasının; [ ] Çalışması için yapılacak olan Online anket çalışmasının; Okulumuz idareci ve öğretmenlere duyurusunun yapılarak katılım sağlanması hususunda;

Gereğini rica ederim.

Ek: Valilik Oluru (1sayfa)

Dağıtım:
Bağlı Okul / Kurum Müdürlükleri
İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri

FAIpQLSdZPVBRUJUJHIAGkQ3B3Ya-
ewform

Celal TAŞDEMİR:
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd5Z429ZnmlEOf16xq9zsIVohkz4Aj8TqqgOLEKqog-h4bTMA/viewform?vc=0&c=0&w=1&usp=mail_form_link

Adres: İrfan Caddesi Merkez İĞDIR
Elektronik Ağı: strat.ejigelistirme76@meh.gov.tr
e-posta: stin.tejigelistirme76@meh.gov.tr

Bilgi için: Zehra CAN (Şef)
Tel: 0 (476) 280 36 34
Faks: 0 (476) 280 36 50

Bu e-şikâyet güvenli elektronik imzayla imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9e11-0055-30e5-9e23-b695 kodu ile teyit edilebilir.

EK-4 Verilerin Normal Dağılıma Uygunluğu

Boyutlar	Değişkenler	Düzeıı	$\bar{X}$	SS	Skewness	Kurtosis
Genel Bilgi Düzeyi Faktörü	Cinsiyet	Erkek	3,808	,861	-,235	-,850
		Kadın	3,447	,862	-,344	-,140
	Yaş	18 - 24	3,392	,841	,329	-,593
		25 - 31	3,434	,884	-,389	-,175
		32 - 38	3,649	,813	-,038	-,436
		39 - 45	3,819	,861	-,230	-,896
		46 +	3,925	,892	-,566	-,583
		Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakültesi	3,557	,868	-,294
	Fen Edebiyat		3,491	,834	-,711	,378
	Eğitim Enstitüsü		3,857	,944	-,204	-1,494
	Lisansüstü		3,819	1,102	-,263	-1,369
	Diğer		4,010	,874	-,398	-1,572
	Hizmet Süresi	1 - 5 Yıl	3,419	,847	-,413	,077
		6 - 10 Yıl	3,497	,938	-,236	-,702
		11 - 15 Yıl	3,787	,829	,059	-1,074
		16 - 20 Yıl	3,743	,732	,006	-,498
		21 +	3,906	,900	-,540	-,712
	Çalışma Durumu	Kadro lu	3,665	,878	-,265	-,625
		Sözleşmeli	3,335	,814	-,374	1,098
		Ücretli	3,485	,916	-,557	-,301
İSG Eğitimi	Evet	3,643	,879	-,360	-,239	
	Hayır	3,305	,822	,035	-,452	
Yangın Eğitimi	Evet	3,825	,862	-,653	,231	
	Hayır	3,299	,811	,031	-,189	
Arama Kurtarma	Evet	3,893	,883	-,400	-,817	
	Hayır	3,480	,852	-,302	-,144	
İlkyardım	Evet	3,735	,884	-,439	-,258	
	Hayır	3,234	,759	-,251	-,079	

Boyutlar	Değişkenler	Düzeyi	$\bar{X}$	SS	Skewness	Kurtosis
Bakım ve Onarım Faktörü	Cinsiyet	Erkek	3,522	1,164	-,511	-,680
		Kadın	3,194	,941	-,164	-,455
	Yaş	18 - 24	3,392	1,009	-,766	1,392
		25 - 31	3,057	,964	-,028	-,503
		32 - 38	3,456	1,101	-,554	-,471
		39 - 45	3,635	,881	-,403	-,429
		46 +	3,788	1,103	-,633	-,428
		Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakültesi	3,297	1,055	-,241
	Fen Edebiyat		3,315	,851	-,790	-,286
	Eğitim Enstitüsü		3,523	1,203	-,904	,947
	Lisansüstü		3,375	1,108	,135	-1,335
	Diğer		3,687	,969	,057	-1,173
	Hizmet Süresi	1 - 5 Yıl	3,084	,994	-,118	-,553
		6 - 10 Yıl	3,201	1,002	-,214	-,469
		11 - 15 Yıl	3,628	1,045	-,687	-,020
		16 - 20 Yıl	3,500	,851	-,128	-,667
		21 +	3,746	1,125	-,613	-,616
	Çalışma Durumu	Kadrolu	3,348	1,055	-,274	-,563
		Sözleşmeli	3,171	1,030	-,040	-,929
		Ücretli	3,409	,987	-,497	-,099
	İSG Eğitimi	Evet	3,333	1,042	-,265	-,588
		Hayır	3,263	1,062	-,157	-,759
	Yangın Eğitimi	Evet	3,466	1,103	-,359	-,754
		Hayır	3,145	,941	-,260	-,333
	Arama Kurtarma	Evet	3,617	1,130	-,487	-,655
		Hayır	3,218	,994	-,239	-,543
İlkyardım	Evet	3,418	1,075	-,314	-,687	
	Hayır	3,092	,930	-,274	-,374	

Boyutlar	Değişkenler	Düzeyi	$\bar{X}$	SS	Skewness	Kurtosis
Acil Durum Faktörü	Cinsiyet	Erkek	4,284	,899	-1,269	,887
		Kadın	3,935	,920	-,771	-,160
	Yaş	18 - 24	3,800	1,016	-1,299	2,172
		25 - 31	3,921	,974	-,723	-,507
		32 - 38	4,172	,857	-1,025	,789
		39 - 45	4,194	,896	-,966	,051
		46 +	4,422	,757	-1,395	1,359
	Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakültesi	4,059	,947	-,922	,038
		Fen Edebiyat	4,178	,656	-,508	-,368
		Eğitim Enstitüsü	4,142	,991	-1,428	2,060
		Lisansüstü	3,883	,884	-,114	-1,651
	Hizmet Süresi	Diğer	4,275	,869	-1,135	,338
		1 - 5 Yıl	3,933	,925	-,687	-,507
		6 - 10 Yıl	3,979	1,006	-1,033	,301
		11 - 15 Yıl	4,181	,896	-1,010	,804
		16 - 20 Yıl	4,316	,823	-1,090	,252
	Çalışma Durumu	21 +	4,368	,828	-1,461	1,566
		Kadrolu	4,162	,910	-1,097	,548
		Sözleşmeli	3,773	,971	-,582	-,625
	İSG Eğitimi	Ücretli	3,654	,855	-,390	-1,012
Evet		4,126	,915	-1,060	,473	
Yangın Eğitimi	Hayır	3,790	,945	-,303	-1,101	
	Evet	4,198	,920	-1,135	,430	
Arama Kurtarma	Hayır	3,916	,915	-,724	-,097	
	Evet	4,311	,831	-1,216	,588	
İlkyardım	Hayır	3,986	,945	-,825	-,076	
	Evet	4,148	,927	-1,056	,318	
		Hayır	3,887	,906	-,665	-,226

Boyutlar	Değişkenler	Düzeyi	$\bar{X}$	SS	Skewness	Kurtosis
Düşme ve Kayma Faktörü	Cinsiyet	Erkek	4,110	,954	-1,115	,615
		Kadın	3,493	1,150	-,527	-,700
	Yaş	18 - 24	3,928	,833	-,508	-,951
		25 - 31	3,380	1,196	-,393	-,946
		32 - 38	3,942	1,062	-,993	,218
		39 - 45	4,027	,742	-,529	-,534
		46 +	4,359	,760	-,933	-,319
		Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakültesi	3,709	1,144	-,714
	Fen Edebiyat		3,578	1,044	-,926	,558
	Eğitim Enstitüsü		4,476	,690	-,805	-1,058
	Lisansüstü		3,819	,687	,436	,182
	Diğer		3,968	1,045	-,818	-,622
	Hizmet Süresi	1 - 5 Yıl	3,372	1,179	-,385	-,933
		6 - 10 Yıl	3,768	1,164	-,767	-,360
		11 - 15 Yıl	4,032	,965	-1,137	,943
		16 - 20 Yıl	4,034	,644	-,748	,181
		21 +	4,290	,821	-,905	-,409
	Çalışma Durumu	Kadrolu	3,814	1,099	-,812	-,199
		Sözleşmeli	3,325	1,169	-,346	-,892
		Ücretli	3,895	1,010	-1,130	,572
İSG Eğitimi	Evet	3,744	1,105	-,732	-,334	
	Hayır	3,672	1,191	-,753	-,595	
Yangın Eğitimi	Evet	3,876	1,122	-,951	-,034	
	Hayır	3,557	1,091	-,537	-,550	
Arama Kurtarma	Evet	4,031	1,044	-1,191	,857	
	Hayır	3,627	1,126	-,615	-,585	
İlkyardım	Evet	3,824	1,111	-,849	-,181	
	Hayır	3,513	1,110	-,533	-,623	

Boyutlar	Değişkenler	Düzeıı	$\bar{X}$	SS	Skewness	Kurtosis
Yangın Faktörü	Cinsiyet	Erkek	3,276	1,305	-,130	-1,187
		Kadın	2,946	1,183	-,024	-,958
	Yaş	18 - 24	3,125	1,277	-,173	-1,399
		25 - 31	2,841	1,198	,164	-,961
		32 - 38	3,186	1,293	-,165	-1,025
		39 - 45	3,141	1,283	-,003	-1,022
		46 +	3,672	1,037	-,426	-,621
		Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakóltesi	3,060	1,256	-,013
	Fen Edebiyat		3,223	1,136	-,448	-,301
	Eğitim Enstitüsü		3,357	1,281	-,305	-1,170
	Lisansüstü		2,750	1,327	,403	-,734
	Diğer		3,296	1,017	,076	-,552
	Hizmet Süresi	1 - 5 Yıl	2,860	1,184	,141	-1,025
		6 - 10 Yıl	3,093	1,326	-,067	-1,080
		11 - 15 Yıl	3,181	1,329	-,122	-1,104
		16 - 20 Yıl	3,104	1,026	,150	-,355
		21 +	3,575	1,147	-,551	-,504
	Çalışma Durumu	Kadrolu	3,112	1,214	-,025	-,949
		Sözleşmeli	2,750	1,316	,244	-1,187
		Ücretli	3,407	1,191	-,492	-,867
	İSG Eğitimi	Evet	3,070	1,244	-,004	-1,045
		Hayır	3,095	1,230	-,188	-1,020
	Yangın Eğitimi	Evet	3,182	1,284	-,099	-1,117
		Hayır	2,942	1,175	,006	-,946
	Arama Kurtarma	Evet	3,418	1,271	-,200	-1,148
		Hayır	2,953	1,209	-,004	-1,010
	İlkyardım	Evet	3,183	1,240	-,061	-1,089
Hayır		2,814	1,209	,008	-,996	

Boyutlar	Değişkenler	Düzeyi	$\bar{X}$	SS	Skewness	Kurtosis
Topraklama Faktörü	Cinsiyet	Erkek	2,957	1,485	,004	-1,409
		Kadın	2,397	1,248	,390	-,856
	Yaş	18 - 24	2,821	1,186	-,469	-,913
		25 - 31	2,317	1,210	,448	-,793
		32 - 38	2,852	1,492	,079	-1,388
		39 - 45	2,662	1,419	,221	-1,388
		46 +	3,166	1,473	-,097	-1,314
	Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakültesi	2,615	1,383	,292	-1,132
		Fen Edebiyat	2,631	1,078	-,269	-,773
		Eğitim Enstitüsü	2,428	,838	-,582	,052
		Lisansüstü	2,375	1,582	,749	-1,004
		Diğer	2,843	1,567	,049	-1,577
	Hizmet Süresi	1 - 5 Yıl	2,389	1,220	,283	-1,074
		6 - 10 Yıl	2,552	1,373	,511	-,845
		11 - 15 Yıl	2,909	1,563	,037	-1,499
		16 - 20 Yıl	2,395	1,170	,029	-1,370
		21 +	3,130	1,480	-,122	-1,330
	Çalışma Durumu	Kadrolu	2,664	1,413	,266	-1,186
		Sözleşmeli	2,373	1,244	,488	-,716
		Ücretli	2,700	1,255	-,117	-1,187
	İSG Eğitimi	Evet	2,611	1,380	,287	-1,148
		Hayır	2,633	1,333	,280	-,919
	Yangın Eğitimi	Evet	2,743	1,459	,194	-1,329
		Hayır	2,457	1,241	,328	-,841
Arama Kurtarma	Evet	3,094	1,440	-,101	-1,296	
	Hayır	2,446	1,307	,396	-,965	
İlkyardım	Evet	2,689	1,419	,261	-1,213	
	Hayır	2,435	1,234	,239	-1,010	

Boyutlar	Değişkenler	Düzeıı	$\bar{X}$	SS	Skewness	Kurtosis
Mevzuat Faktörü	Cinsiyet	Erkek	3,652	1,187	-,527	-,709
		Kadııı	3,011	1,181	-,160	-,821
	Yaş	18 - 24	3,095	1,250	-,556	-,486
		25 - 31	2,986	1,234	-,098	-,962
		32 - 38	3,298	1,130	-,224	-,691
		39 - 45	3,783	1,207	-,894	,044
		46 +	3,866	1,040	-,290	-1,434
		Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakóltesi	3,221	1,196	-,242
	Fen Edebiyat		3,193	1,393	-,300	-1,144
	Eğitim Enstitüsü		3,238	1,166	-,027	,721
	Lisansüstü		3,416	1,518	-,464	-1,115
	Diğer		4,000	1,223	-1,092	-,064
	Hizmet Süresi	1 - 5 Yıl	3,010	1,224	-,186	-,952
		6 - 10 Yıl	3,054	1,174	-,001	-,788
		11 - 15 Yıl	3,484	1,141	-,446	-,394
		16 - 20 Yıl	3,680	1,377	-,580	-1,150
		21 +	3,833	1,041	-,483	-,605
	Çalışma Durumu	Kadroıı	3,377	1,205	-,345	-,778
		Sözleşmeli	2,875	1,118	-,012	-,445
		Ücretli	3,114	1,404	-,242	-1,412
	İSG Eğitimi	Evet	3,297	1,195	-,254	-,812
		Hayır	3,072	1,348	-,214	-1,138
	Yangın Eğitimi	Evet	3,557	1,201	-,625	-,434
		Hayır	2,899	1,153	,090	-,749
	Arama Kurtarma	Evet	3,726	1,144	-,702	-,264
		Hayır	3,097	1,209	-,136	-,870
	İlkyardııı	Evet	3,421	1,197	-,384	-,684
Hayır		2,876	1,202	-,002	-1,016	

Boyutlar	Değişkenler	Düzeıı	$\bar{X}$	SS	Skewness	Kurtosis
Genel Ortalama	Cinsiyet	Erkek	3,751	,806	-,301	-,628
		Kadın	3,316	,781	-,305	-,267
	Yaş	18 - 24	3,459	,688	-,990	,360
		25 - 31	3,243	,790	-,175	-,367
		32 - 38	3,609	,796	-,323	-,163
		39 - 45	3,722	,747	-,269	-,480
		46 +	3,974	,759	-,504	-,397
	Mezuniyet Durumu	Eğitim Fakóltesi	3,463	,827	-,218	-,411
		Fen Edebiyat	3,467	,778	-,894	,101
		Eğitim Enstitüsü	3,745	,780	-,800	,138
		Lisansüstü	3,484	,738	,411	,033
		Diğer	3,820	,754	-,146	,244
	Hizmet Süresi	1 - 5 Yıl	3,255	,766	-,190	-,472
		6 - 10 Yıl	3,417	,853	-,461	-,143
		11 - 15 Yıl	3,706	,798	-,147	-,450
		16 - 20 Yıl	3,671	,564	,054	-,615
		21 +	3,923	,813	-,628	-,310
	Çalışma Durumu	Kadrolu	3,553	,812	-,284	-,292
		Sözleşmeli	3,195	,802	,005	-,358
		Ücretli	3,526	,797	-,518	-,229
İSG Eğitimi	Evet	3,511	,810	-,257	-,284	
	Hayır	3,352	,851	-,155	-,752	
Yangın Eğitimi	Evet	3,652	,839	-,394	-,317	
	Hayır	3,280	,745	-,253	-,322	
Arama Kurtarma	Evet	3,807	,824	-,237	-,740	
	Hayır	3,371	,787	-,337	-,350	
İlkyardım	Evet	3,593	,823	-,301	-,334	
	Hayır	3,226	,747	-,324	-,533	